

Archeologienota

OPGLABBEEK – Zandstraat

Verslag van de resultaten van het bureauonderzoek

2017A118

HAAST

Historisch en Archeologisch Advies, Studies en Toegepast onderzoek

Rik van de Konijnenburg
Grauwe Torenwal 6/00/1
B-3960 Bree (BE)
Mob. 0496 209 018
e-mail: rik@konijnenburg.com

Haast-rapport 2017-08/ wettelijk depot: D/2017/12654/08
verwijzing: VAN DE KONIJNENBURG, R., (2017), Archeologienota, Opglabbeek Zandstraat, verslag van de resultaten van het bureauonderzoek, HAAST-rapport 2017-08, Bree, D/2017/12654/08

© 2017 HAAST bvba, *Grauwe Torenwal 6/00/1, B-3960 Bree*

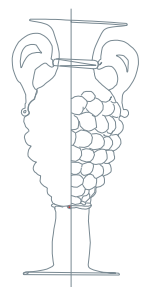
Foto's: HAAST – Rik vd Konijnenburg (tenzij anders vermeld)

Tekeningen: HAAST (tenzij anders vermeld)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Wettelijk depot: D/2017/12654/08

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

COVERFOTO: Het terrein zoals het nu is vanuit de Zandstraat.

INHOUD

1. Beschrijvend gedeelte	5
2. Archeologische voorkennis	8
3. De onderzoeksoopdracht	8
4. Werkwijze en strategie van het onderzoek	13
5. Assessment van het projectgebied	14
5.1. Situering op de quartairgeologische kaart	14
5.2. De Bodemkaart van België	15
5.3. Hydrografische situering	16
5.4. Hoogteligging	16
5.5. Historische beschrijving en situering op historische kaarten en luchtfoto's	17
5.6. Archeologisch kader	21
6. Beschrijving van het potentieel op kennisvermeerdering	22
7. Exploitatie van het potentieel op kennisvermeerdering	23
8. Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek	24
9. Samenvatting voor een breed publiek	24
10. Bibliografie	24
11. Lijst van de afbeeldingen	25
12. Lijst van de plannen (bijlagen)	26

1. Beschrijvend gedeelte

1.1. Administratieve gegevens

1.1.1. Projectcode: 2017A118

1.1.2. Nummer wettelijk depot: D/2017/12654/08

1.1.3. Naam en erkenningsnummer archeoloog: Rik van de Konijnenburg, OE/ERK/Archeoloog/2015/00041, Grauwe Torenwal 6/00/1 – 3960 Bree

1.1.4. Naam en adres van de opdrachtgever: Dhr. Hubert Meuwis, landmeter, **Landmeetkundig Bureau Meuwis bv bv (Landmeters)** Vinkstraat 60, 3950 Bocholt 089 70 44 37

1.1.5. Locatiegegevens:

1.1.5.1. Provincie: Limburg

1.1.5.2. Gemeente: Opglabbeek

1.1.5.3. Deelgemeente: Opglabbeek

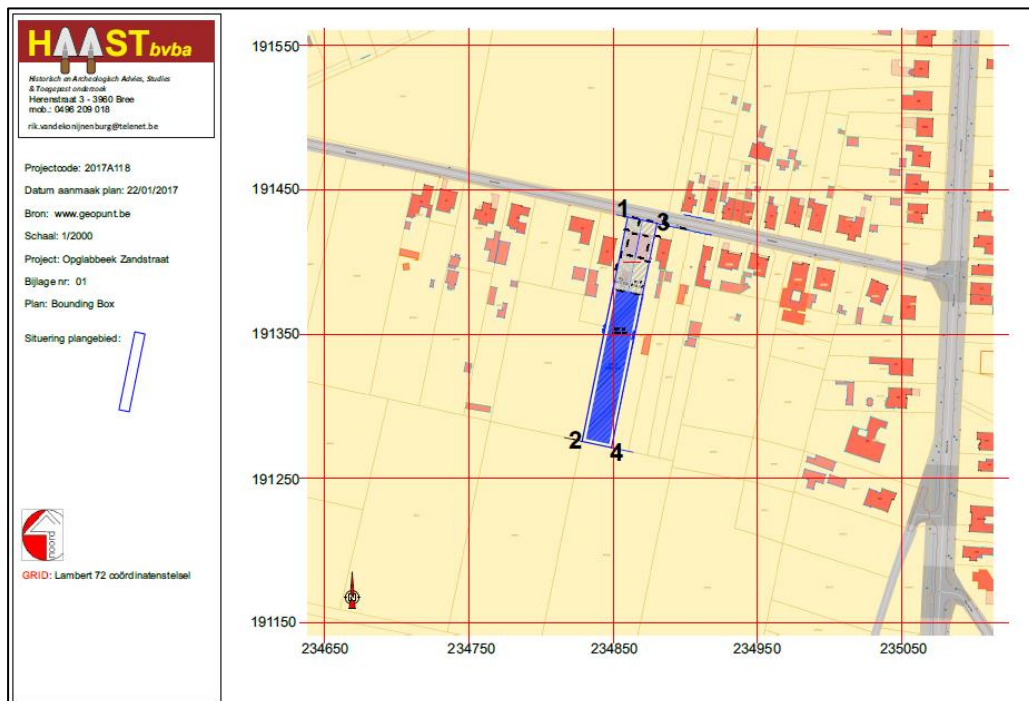
1.1.5.4. Adres: Zandstraat

1.1.5.5. Toponiem: Heikant

1.1.5.6. Bounding box:

De xy-coördinaten (stelsel Lambert72):

Nr	X	Y	Z
1	234860.206	191431.222	82.730
2	234828.572	191275.684	84.934
3	234880.381	191426.789	82.730
4	234848.908	191271.313	84.934

Afbeelding1: Bounding Box

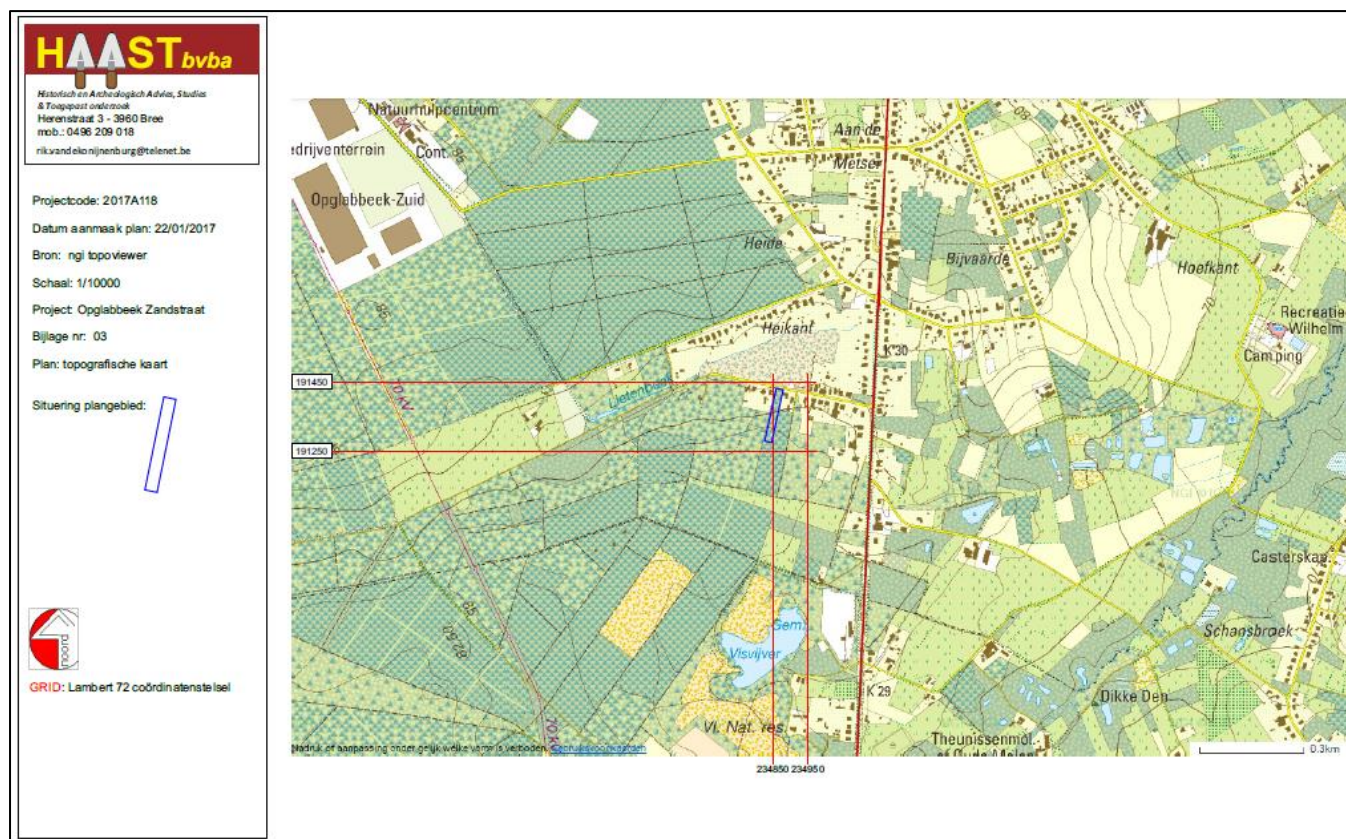
1.1.6. Kadastrale gegevens en plan met afbakening

Het projectgebied ligt in de gemeente Opglabbeek, deelgemeente Opglabbeek, aan de Zandstraat en omvat slechts één kadastraal perceel: Opglabbeek, afd. 2 sie B nr 897k6 met een oppervlakte van 3474,21 m² (34,74 are) volgens het kadaster; volgens het opmetingsplan van de landmeter is het terrein 33,25 are groot (3325 m²).

Afbeelding 2: Kadastraal uittreksel 01/01/2016

1.1.7. Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied

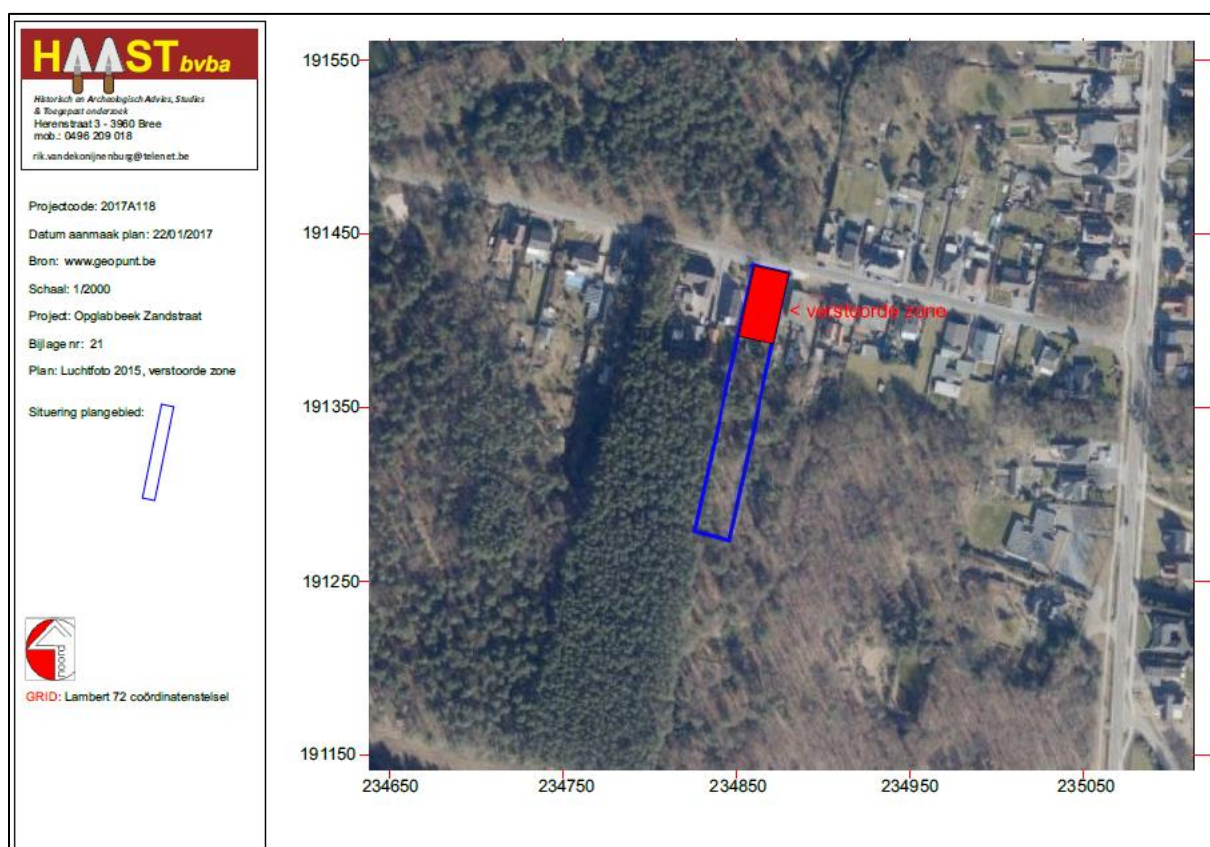
Afbeelding 3: Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied blauw omkaderd.

Het plangebied ligt aan de Zandstraat in het zuiden van de gemeente Opplabbeek. De projectzone maakt deel uit van een recent – na 1970 - ontwikkelde woonzone die bestaat uit een aantal straten die ten westen van de Weg naar As liggen. Het gebied is een oud heidegebied, op de topografische kaart nog aangeduid als *Heikant*. In het zuiden grenst het terrein aan een langgerekte zuidwest noordoost gerichte duinenrug. Het gebied is sterk bebost.

1.1.8. Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed:

Bureauonderzoek, Geologische dateringen: Tertiair Quartaire Holoceen Geomorfologisch: vlakke rivierrivier	eolische afzettingen Bodems: anthrosol Bodemgebruik: akkerland grasland Archeologische indicaties: Losse vondsten	Objecten/materiaal: Aardewerk of keramiek Steengoed Aardewerk/ Vaatwerk Metaal Lood Brons (musket)kogels / wapens	Munten: (liard, oord en andere Dateringen: Romeinse Tijd Middeleeuwen Late Middeleeuwen Nieuwe tijd
--	---	---	---

1.1.9. Overzichtsplan met afbakening van de verstoorde zones

Afbeelding 4: Plan met aanduiding van de verstoorde zones

2. Archeologische voorkennis

Op of in de directe omgeving van het projectgebied werden tot op heden geen archeologische (voor-)onderzoeken uitgevoerd. Ten minste, er zijn er geen opgenomen in de Centraal Archeologische Inventaris.

3. De onderzoeksoopdracht

3.1. Vraagstelling met betrekking tot het onderzochte gebied

- Zijn er archeologische of historische gegevens bekend over de site?
- Zijn er indicaties voor bodemverstoringen die het bodemarchief kunnen vernietigd of omwoeld hebben?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen (gehad) hebben op de gaafheid van het bodemarchief, c.q. archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief
- Indien er voldoende aanwijzingen zijn om te stellen dat het terrein weinig of niet verstoord is, welke maatregelen dienen te worden genomen om het terrein verder landschappelijk en archeologisch te waarderen?

3.2. De randvoorwaarden

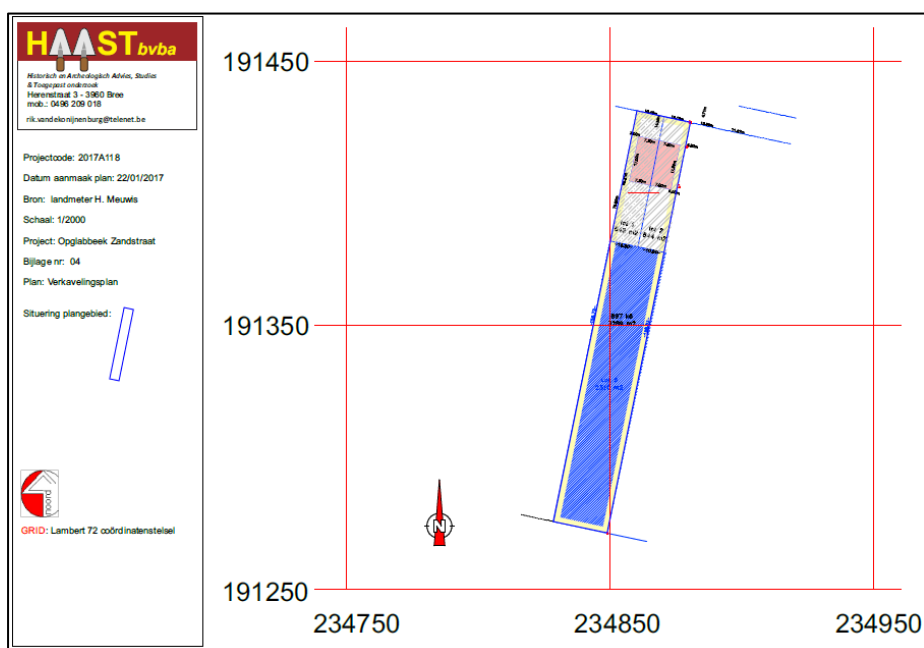
De eigenaars verkeren nog in economische en maatschappelijke onzekerheid omtrent het nut van een archeologienota. Het terrein is weliswaar 33,25¹ are groot, maar zoals verderop zal blijken, zal vanwege het bosbestand 22,35 are van de te realiseren verkaveling worden afgesplitst om te behouden als bos waardoor slechts 9,90 are resteert om op te splitsen in twee bouwloten van elk 545 m² groot.

Uitgesteld vooronderzoek: Vooronderzoek met ingreep in de bodem is **vooralsnog economisch en maatschappelijk onwenselijk: de vergunningsaanvrager wenst zekerheid over een mogelijk archeologisch traject via een bekrachtigde archeologienota zonder veldwerk.**

3.3. De geplande werken

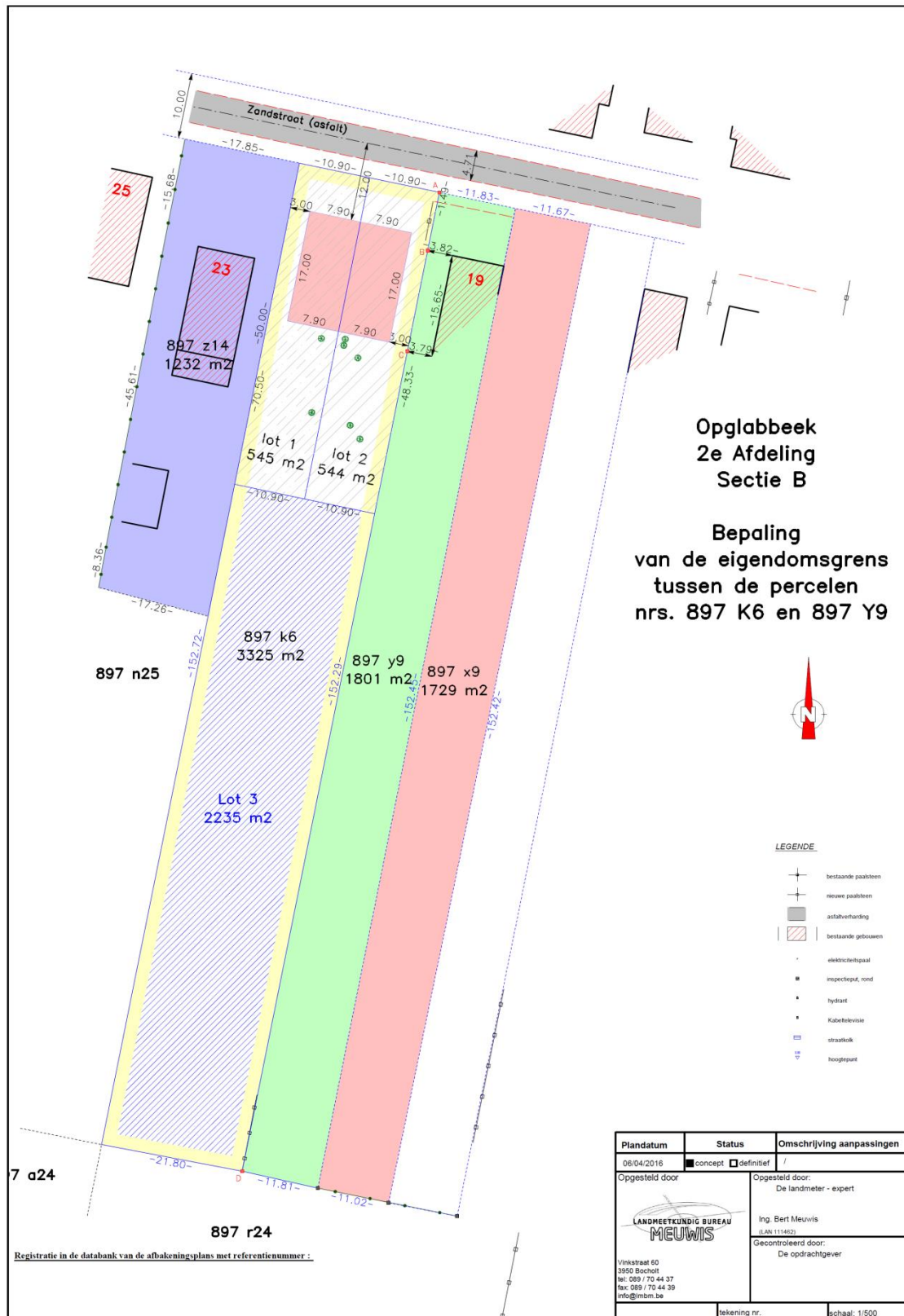
De eigenaar van perceel 897k6 wenst het perceel op te splitsen in twee bouwkvavels bestemd voor helfopen bebouwing. Het terrein is – volgens de opmetingen van de beëdigde landmeter – 3325 m² groot. Uit navraag bij de gemeentelijke dienst ruimtelijke ordening van Opglabbeek blijkt dat van het perceel 2235 m² moet afgesplitst worden om te behouden als waardevol bos. Zoals uit het uittreksel uit het Gewestplan Hasselt-Genk, goedgekeurd dd 03/04/1979, blijkt staat enkel een klein deel van het perceel aan de straatzijde ingekleurd als woonuitbreidingsgebied. Het grootste gedeelte ligt in een zone aangeduid met de letter **N**; natuurgebied.

Het terrein aan de Zandstraat, 990 m² groot, zal worden opgesplitst in twee bouwloten van elk 545 m². Beide loten zijn bestemd voor halfopen bebouwing. Volgens het voorgelegde verkavelingsplan is de te bebouwen oppervlakte per kavel beperkt tot 134 m²; totaal te bebouwen oppervlakte voor woningbouw is derhalve 268 m².

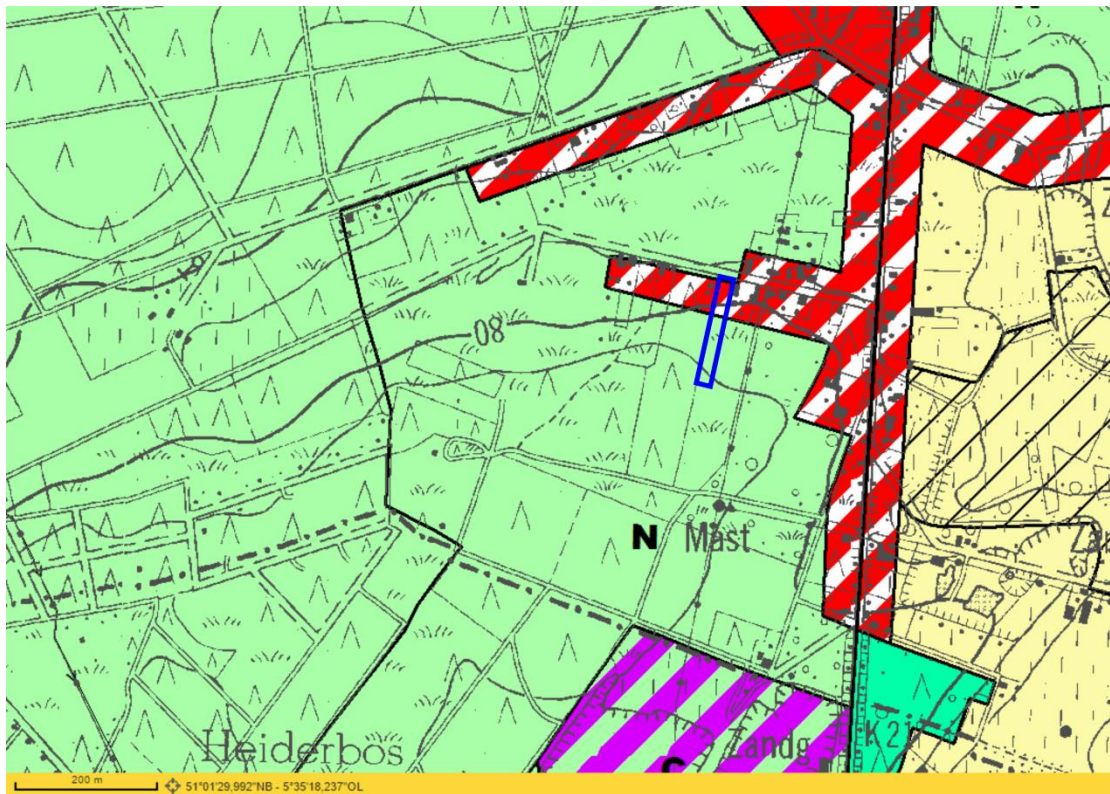

*Afbeelding 5:
gegeoreferend
verkavelingsplan
zoals aangereikt door
de landmeter.*

¹ Opmetingen van de landmeter

Afbeelding 6: verkavelingsplan zoals aangereikt door de landmeter.

Afbeelding 7: projectie van het plangebied, blauw omkaderd, op het Gewestplan Hasselt-Genk.

Afbeelding 8: foto's van de toestand van het terrein op datum van 14/01/2017 en 15/01/2017 (besneeuwd)

Op de westelijk deel van het beschikbare terrein ligt een verharde inrit. De terreineigenaar wist te vertellen dat hiervoor vroeger de zwarte grond was weggegraven, baksteenpuin en bouwafval als fundering aangebracht en vervolgens werd er een laag grind op uitgestreken. De inrit is licht hellen naar de achterzijde (zuidzijde) van het terrein. De naast liggende grond waarop bomen en struiken zijn aangeplant is heeft nog een licht geaccidenteerd reliëf, typisch voor gebieden die aansluiten bij duinzones en gevormd zijn door stuifzanden. Er is dus niet enkel geëgaliseerd maar ook een flink deel van de oorspronkelijke bodem effectief weggegraven.

De inrit beslaat 250 m² (50 m x 5 m). Dit is 25% van de beschikbare oppervlakte en daardoor kan aangenomen dat nog slechts 740 m² ofwel 7,4 are in feite als ongestoord kan beschouwd worden.

Afbeelding 9: aanduiding sterk verstoorde zone inrit op de luchtfoto uit 2015; de twee te creëren bouwloten zijn rood omkaderd.

4. Werkwijze en strategie van het onderzoek

4.1. Motivering van de onderzoeksstrategie, -methoden en –technieken

Met dit bureauonderzoek willen we inzichten krijgen in de huidige archeologische, historische en landschappelijke kennis van het onderzoeksgebied en de omgeving. Die inzichten worden verder getoetst aan de geplande ingrepen in de bodem. Het doel is te bepalen in hoeverre verder archeologisch onderzoek aangewezen is om zo te komen tot een programma van maatregelen teneinde de archeologische waarde en mogelijke kennisvermeerdering op archeologisch vlak voor de site en de omgeving van het projectgebied in te kunnen schatten. Om een antwoord te formuleren op de gestelde onderzoeksvragen werden diverse bronnen geraadpleegd waarvan de referenties gebundeld werden in punt 11 Bibliografie en bronnen.

De juiste afbakening van het projectgebied werd aangereikt door de heer Hubert Meuwis, landmeter. Om een inzicht te krijgen in de archeologische kennis betreffende het gebied werd de Centraal Archeologische inventaris geraadpleegd (cai.onroerenderfgoed.be en geo.onroerenderfgoed.be). Wat betreft de landschappelijke ligging, de tertiairgeologische en quartairgeologische gegevens en de geomorfologie werd gebruik gemaakt van de websites www.geopunt.be en <https://dov.vlaanderen.be>. Via www.geopunt.be werden de historische kaarten geraadpleegd (Ferriskaart, Vandermaelenkaart, Atlas van Buurtwegen), evenals luchtfoto's van het projectgebied van het jaar 1971 tot en met het jaar 2015; enkel de betekenisvolle foto's werden in deze studie opgenomen. Het kadasterplan werd opgevraagd via de publieke cadgis viewer van de federale overheid (http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/?local=nl_BE).

4.2. De organisatie van het onderzoek

In eerste instantie werden zoveel mogelijk cartografische en bibliografische gegevens betreffende het projectgebied bekeken samen met het opvragen van zoveel mogelijk gegevens bij de projectontwikkelaars. Daarna hebben we getracht deze gegevens zo overzichtelijk mogelijk weer te geven doormiddel van tekst en kaarten die als bijlagen bij dit rapport zijn toegevoegd.

4.3. Het relevante gebruikte materiaal en technische specificaties

Alle nodige informatie werd verzameld via het internet en bibliografische bronnen. De bouwplannen voor een bouwvergunning werden aangereikt door het architectenbureau. De kaarten die als bijlagen zijn toegevoegd zijn gemaakt of bewerkt met de software van CORELDRAW X6 en de landmeterssoftware PYTHAGORAS.

4.4. Afwijkende methodiek

Omwille van de zeer beperkte beschikbare terreinoppervlakte menen we in het assesment van het terrein de bespreking te kunnen beperken tot de quartairgeologische kaart, de bodemkaart van België, de hoogteligging, de hydrografische situering en de archeologische context.

4.5. Inbreng van specialisten

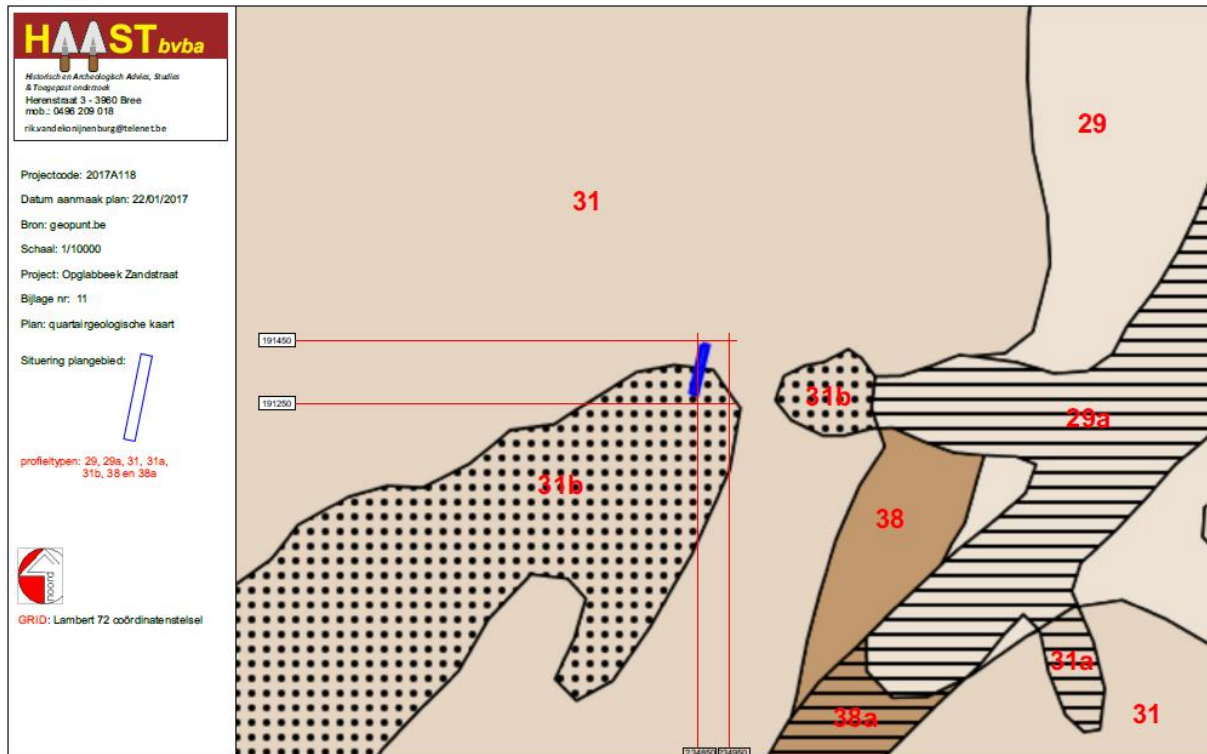
Voor het landschappelijk/bodemkundig onderzoek van het projectgebied wordt als bodemkundige ir. Jeroen Wijnen ingezet van Land!. Ir. Wijnen kan bogen op meer dan voldoende kennis van de streek aangezien hij via zowel HAAST bvba als via het bedrijf ARCHEBO de bodemkundige onderzoeken verrichtte op diverse plaatsen in de provincies Limburg, Antwerpen en Vlaams-Brabant.

4.6. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing

5. Assessment van het projectgebied

5.1. Situering op de quartairgeologische kaart

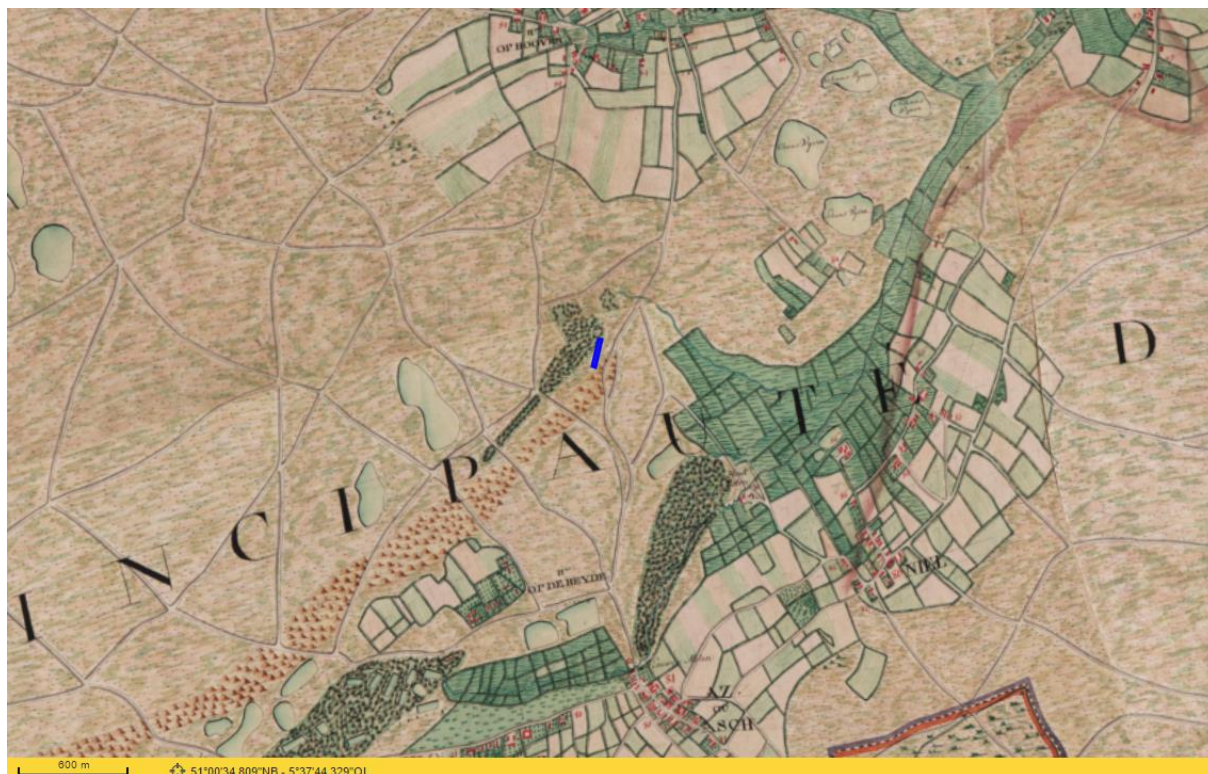

Afbeelding 10: Situering van het projectgebied op de quartairgeologische kaart van België

Het terrein bestaat in hoofdzaak uit fluviatiele erosie en de afzetting van grindrijke riviersedimenten onder eolische zanden – de formaties van Bouwel en Hechtel - geven het landschap haar huidig uitzicht.

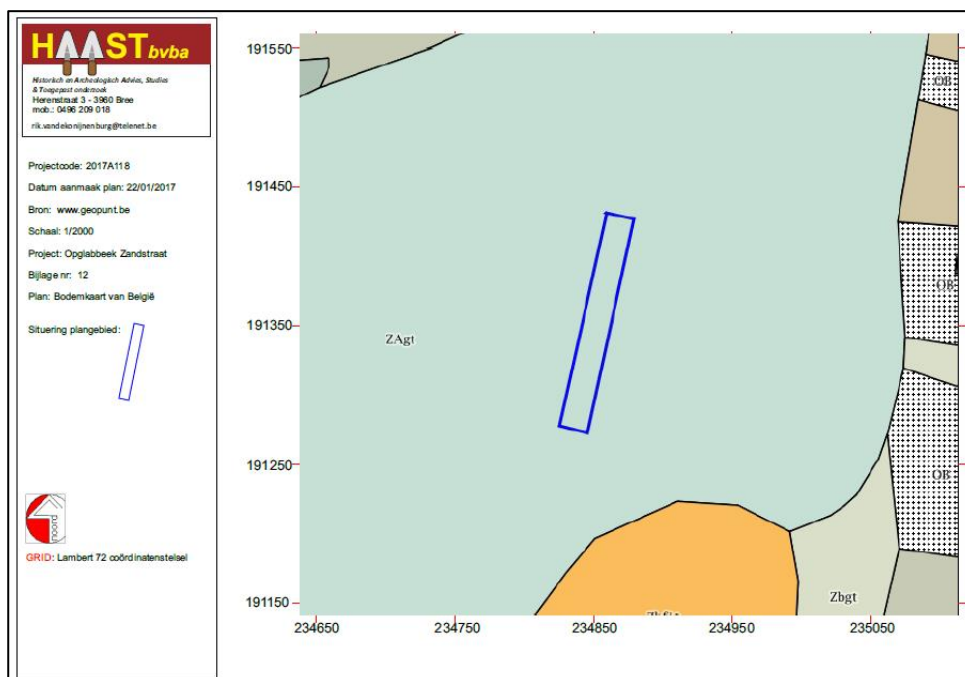
Beide formaties – Bouwel en Hechtel - omvatten lokale verstuvingsen op reeds afgezette eolische zanden. De Formatie van Hechtel staat voor duinzanden uit het Weichseliaan (Dryas) terwijl de Formatie van Bouwel alle Holocene verstuvingsen van Pleistocene duinzanden en dekzanden omvat. Eerstgenoemde kan nog in drie leden onderverdeeld worden, overeenkomstig de drie Dryas-perioden, gescheiden door een witte horizont of een organisch rijk laagje (Paulissen en Munaut, 1969). Granulometrisch worden deze duinzanden gekenmerkt door de totale afwezigheid van silt. Bijgevolg is de mode van het zand identiek als deze van de zandfractie van de dekzanden. De dikte varieert van 1 tot 5 m voor de Formatie van Bouwel tot zelfs 15 m voor de Formatie van Hechtel.

Morfologisch vertaalt de jongste formatie zich in niet-gedifferentieerde zandophoping en terwijl de oudste duinzanden longitudinale of paraboolduinen vormen. De grootste concentratie van duinzanden bevindt zich ten oosten en noordoosten van de mijnen te Eisden (ophoping tot 15 m) en ten noorden en ten westen van Opglabbeek. Aansluitend bij het plangebied, ten zuidwesten ervan, komen volgens de Ferrariskaart ook dergelijke grote duinformaties voor; een langgerekte duinenrug.

Afbeelding 11: Situering van het projectgebied op de Ferrariskaart (blauwe rechthoek centraal op de afbeelding) met ten zuiden en doorlopend naar het zuidwesten een langgerekte duinformatie.

5.2. De Bodemkaart van België

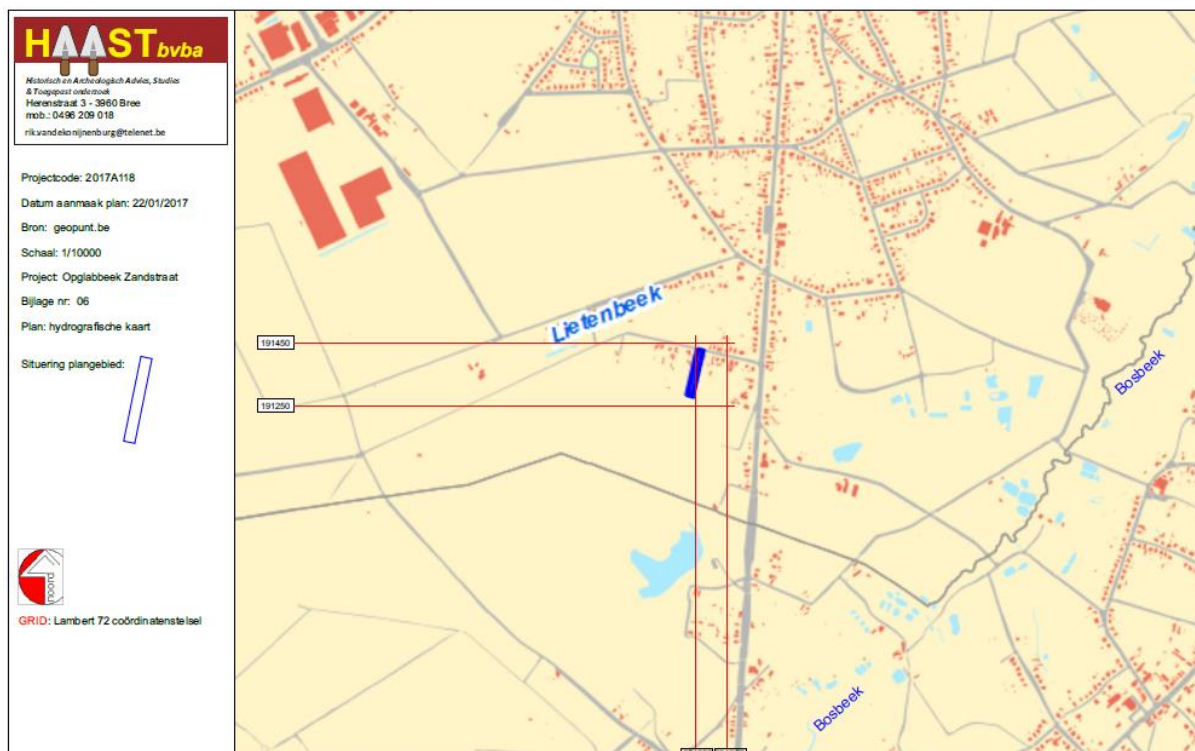

Afbeelding 12: situering van het plangebied op de bodemkaart van België

Het projectgebied is gesitueerd op een ZAgT bodem: een zeer droge tot matig natte zandbodem met duidelijke ijzer en/of humus B-horizont en grintbijmenging. Deze zeer droge tot matig natte complexen vertonen een uitgesproken microreliëf in een oud duinlandschap waar zeer droge en matig natte, meestal Podzolen op korte afstand naast elkaar voorkomen. De gronden met dikke humeuze bovengrond kenmerken de matig natte lagergelegen delen. De eenheid is alleen geschikt voor droogteresistente naaldboutsoorten.

Hieruit kan afgeleid worden dat de hoogteligging en de hydrografische situering belangrijk zijn om een oordeel te kunnen vellen over het plangebied.

5.3. Hydrografische situering

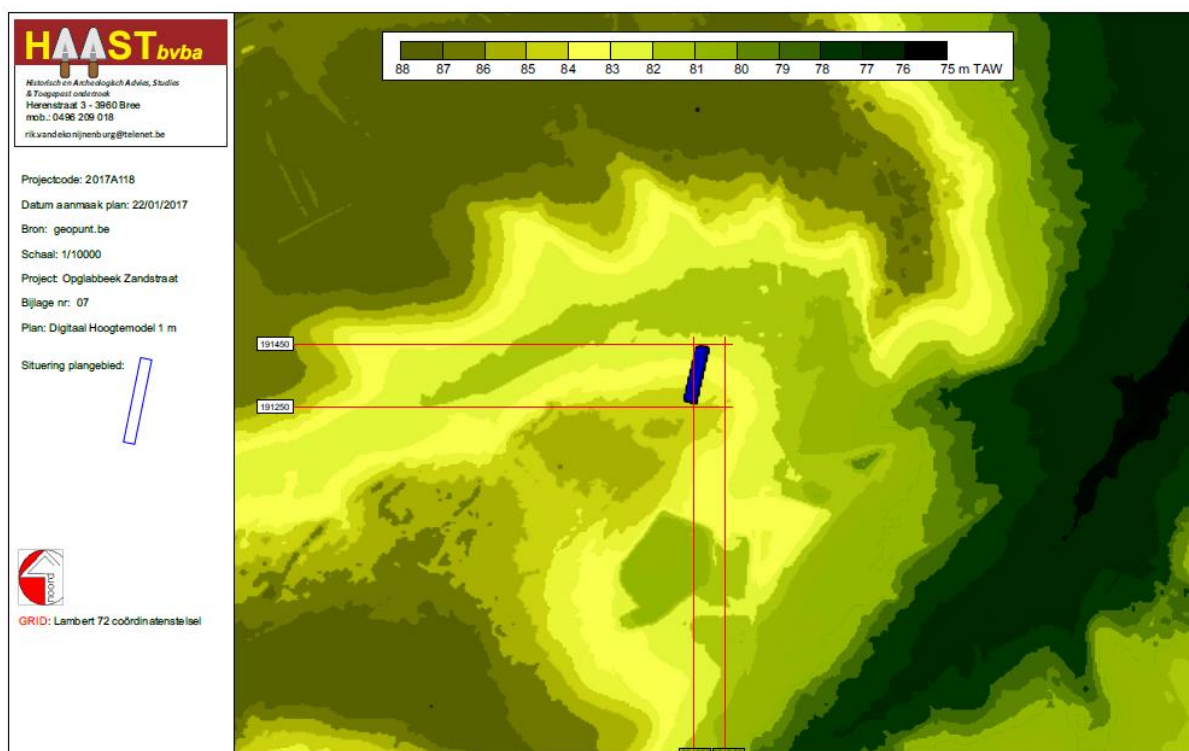

Afbeelding 13: Hydrografische situering van het projectgebied (donkerblauw omkaderd)

Ten noorden van het projectgebied stroomt de Lietenbeek. Ten zuiden/zuidwesten ligt een uitgestrekt vijvergebied met daartussen de Bosbeek. De Lietenbeek is een zijriviertje van de Bosbeek. De stroomrichting van beide riviertjes is zuidwest noordoost en beide riviertjes horen tot het Maasbekken. De afstand van het projectgebied tot de Lietenbeek bedraagt ca. 200 m. De afstand tot de Bosbeek ca. 500 m en tot het vijvergebied ca. 250 tot 300 m. er is dus water in de omgeving.

5.4. Hoogteligging

Het plangebied situeert zich aan de noordzijde op +82,73 m TAW en aan de zuidzijde op +84,93 m TAW (metingen uitgevoerd door de landmeter). Het is dus een licht dalend terrein van zuid naar noord; een niveauverschil van 2,20 m over een afstand van 152,29 meter (de volledige lengte van perceel 897k6). Dit is een helling van 1,44 %. Op macroschaal is op het digitaal hoogtemodel duidelijk te zien dat het projectgebied zich bevindt op de zuidoostelijke kop van een heuvelrug met ten noorden de vallei van de Lietenbeek en ten zuiden het vijvergebied en de vallei van de Bosbeek.

Afbeelding 14: Geïnterpoleerd digitaal hoogtemodel 1 m

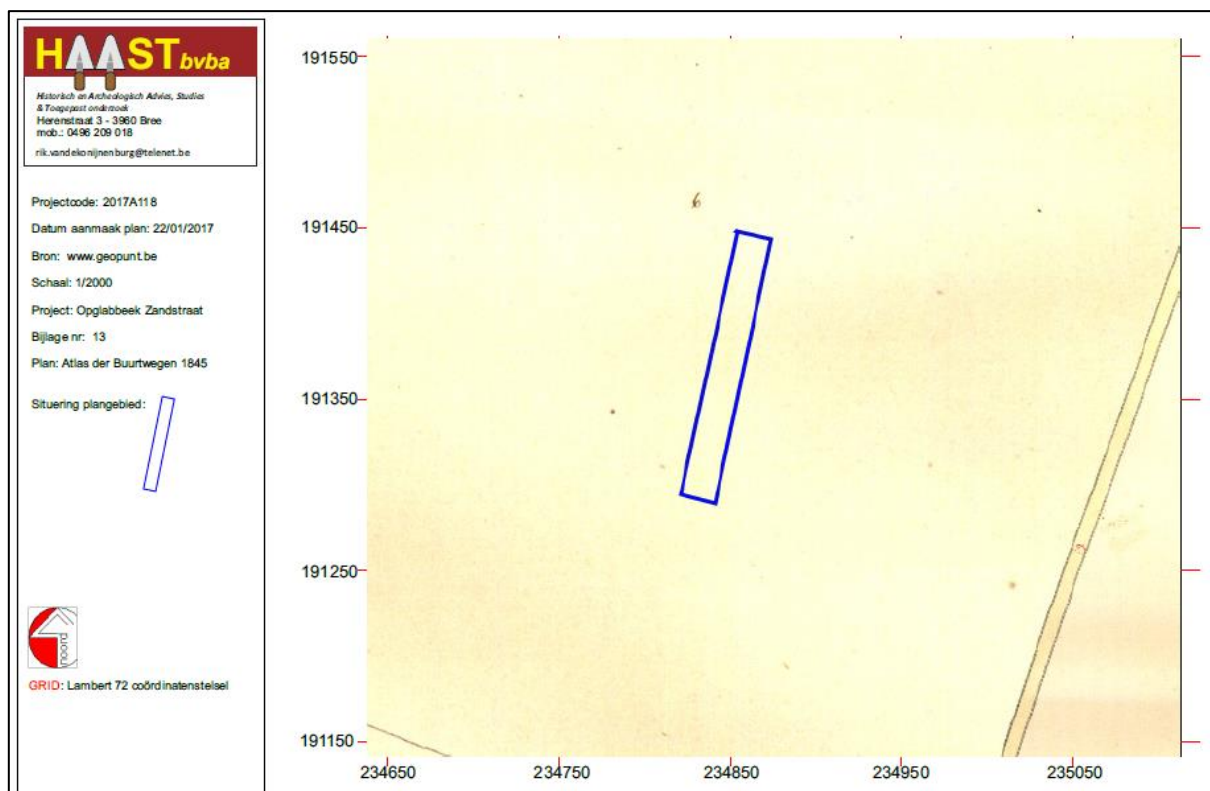
In relatie tot de bodemserie ZAgT kan gesteld dat het projectgebied zich situeert op het hoger gelegen gedeelte met zeer droge complexen met een uitgesproken microreliëf in een oud duinlandschap waar zeer droge, meestal Podzolen voorkomen.

5.5. Historische beschrijving en situering op historische kaarten en luchtfoto's

Afbeelding 15, De Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (Graaf de Ferraris - 1772 - 1775)

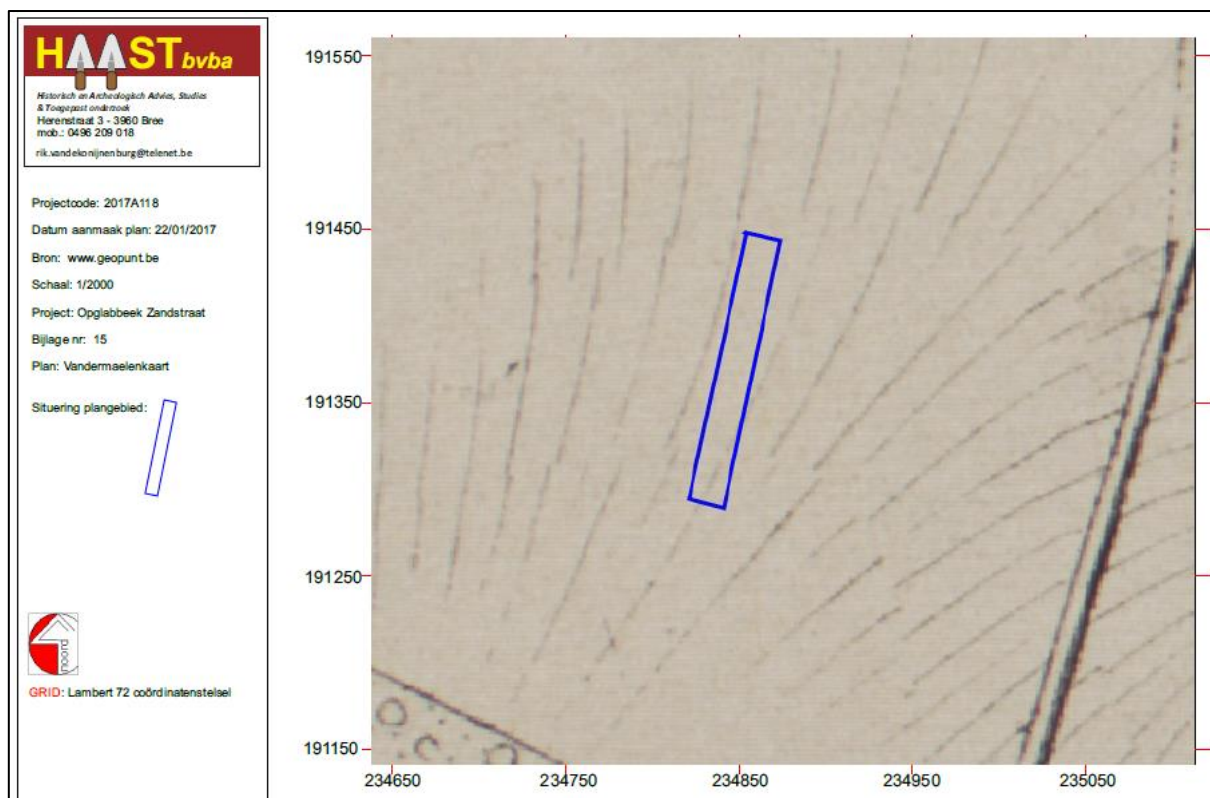

Afbeelding 16: Uittreksel uit de Atlas der Buurtwegen

Afbeelding 17: Uittreksel uit de Vandermaelenkaart (ca. 1846-1854)

Afbeelding 18: Vandermaelenkaart, detail:

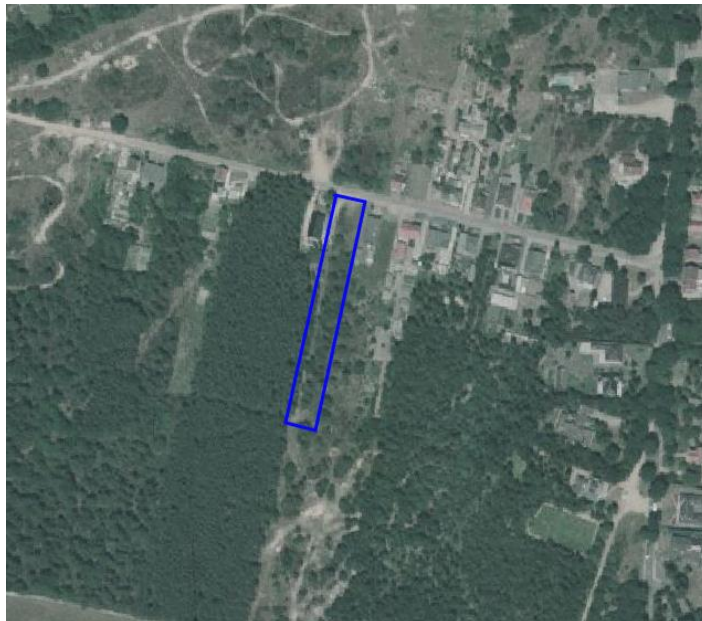
Op geen van de historische kaarten is het gebied ingedeeld in percelen. Op de ferrariskaart en de Vanermaelen kaart zijn aanduidingen van bodemgebruik en reliëf aangebracht. Op beide kaarten wordt door overlay via www.geopunt.be het gebied gesitueerd op de noordoostelijke flank van een duingebied/helling aan de rand van heide en sparrenbossen. Men kan hieruit afleiden dat het gebied tot ver in de 19de eeuw niet in gebruik was voor landbouwdoeleinden.

Luchtfoto's:

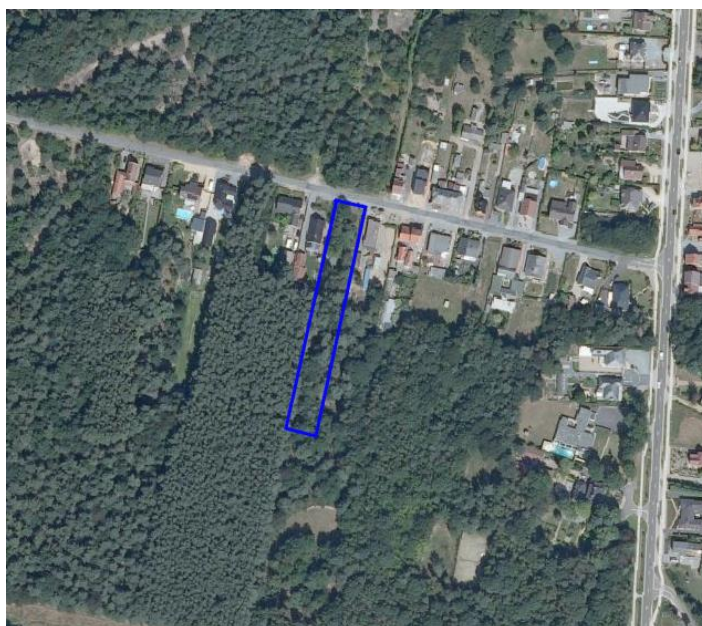
Afbeelding 19: luchtfoto uit 1971

*Afbeelding 20: luchtfoto
1979-1990*

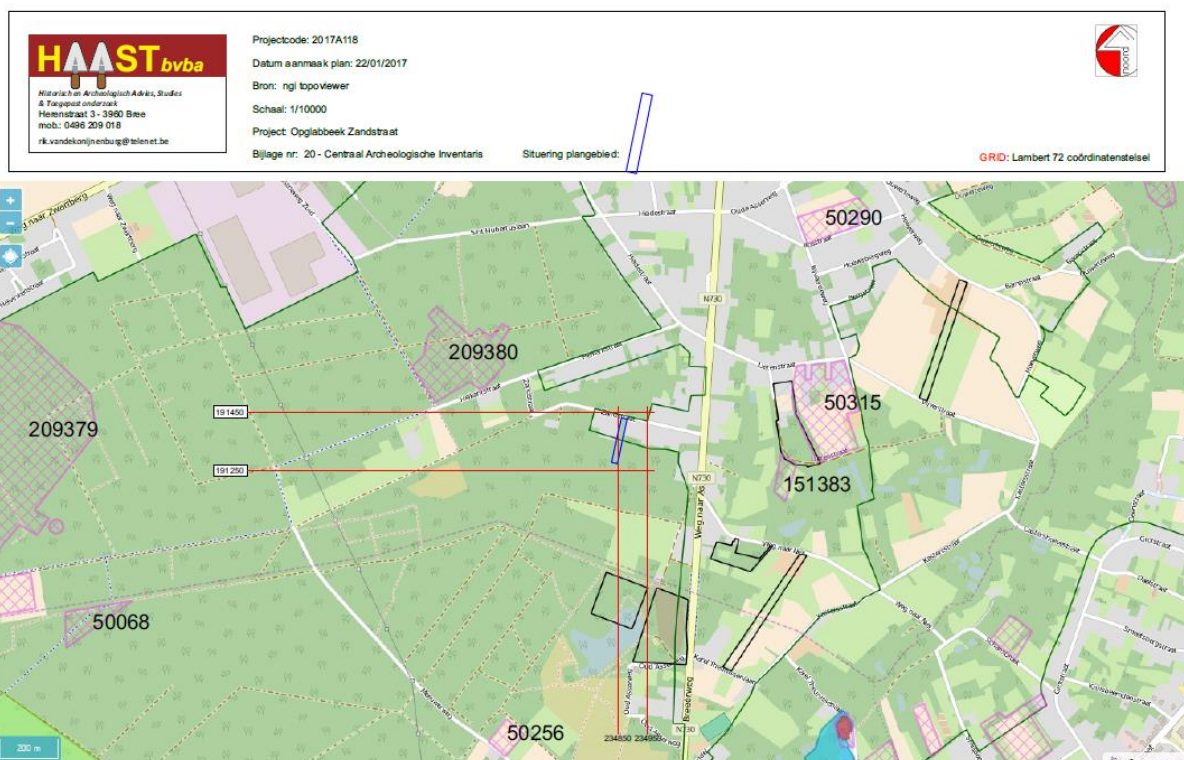
*Afbeelding 21: luchtfoto uit
2009*

Op de luchtfoto's van 1971 tot en met 2009 is behalve de ontwikkeling van de bebouwing aan de Zandstraat ook verrassend de ontwikkeling van het bos zichtbaar. Op de foto uit 1971 is het terrein nog onbegroeid (of pas gerooid?). Tussen 1979-1990 ontwikkelt zich een nieuw bos dat in 2009 het perceel nagenoeg volledig bedekt.

Zelfs al is het terrein nu bebost, dan zijn er aanwijzingen dat het ooit eerder heide- en duingebied was waar vermoedelijk vanaf het einde van de 19de eeuw aan bosbeheer werd gedaan in functie van de nood aan hout in de steenkoolmijnen.

5.6. Archeologisch kader

Afbeelding 22: Archeologische situering op de CAI-kaart: het projectgebied is blauw omkaderd.

In de directe omgeving van het projectgebied zijn 5 CAI-locaties geregistreerd.

- CAI-209380 zijn sporen van een Celtic Field waargenomen op het Digitaal Hoogtemodel II,
- CAI-50315 zijn losse vondsten gedaan tijdens een intensieve terreinprospectie in 1984/1985. De vondsten omvatten vooral lithisch materiaal: 2 kernen, 1 eindschrabber op afslag, 1 afslag met kerf distaal op de rechterboord (recent?), 1 distaal fragment van een geretoucheerde kling met kerf distaal op de linker boord, 1 microkling, 2 geretoucheerde klingfragmenten, 2 klingfragmenten, 5 geretoucheerde afslagen, 1 geretoucheerd afslagfragment, 10 afslagen, 1 afslagfragment, 2 schilfers, 1 vorstfragment waarop enkele retouches voorkomen, 1 verbrand fragment.
- CAI-151383 ligt vlak ten zuiden van CAI-50315 en werd in dezelfde periode geprospecteerd. De vondsten omvatten 10 stukken middeleeuws aardewerk, waaronder 1 fragment van een pijpensteel.

Verder van het projectgebied gesitueerd zijn de locaties 209379, 50068, 50256 en 50290.

- 209379 betreft ook sporen van Celtic Fields,
- 50068 is een grafveld bestaande uit 1 brandrestengraf en 8 beenderrestengraven (waarvan vijf mogelijk een vijfdegraf, nl de graven 8, 9, 10, 11, en 12). Mogelijk vormt de site één groot grafveld met het grafveld te Opglabbeek 'De Groote Heide' (locatienr 50065). Dit grafveld zou dan 2 à 3 ha beslaan. De graven bevatten ook grafgiften: 50tal ijzeren gesmede nagels en fragmenten van wrijfschalen. Ook twee eivormige bekers uit bruine, zanderige klei (ook 'Tongerse bekers' genoemd), een mes en een bord in gele klei.
- 50256 is de losse vondst van Lithisch Materiaal, 1 klingfragment, 2 geretoucheerde klingfragmenten, 1 geretoucheerde afslag
- 50290 betreft 1 kernfragment (aangetast door vorst), 1 geretoucheerde afslag, 1 afslag, en uit de metaaltijden 1 wandscherf, gemagerd met potgruis

Opglabbeek staat van oudsher bekend voor haar vindplaatsen uit de steentijd en andere perioden. De streek is vooral in 1984/1985 uitgebreid geprospecteerd in het kader van een BTK-project onder leiding van dhr. Guido Creemers.

Sporen van Celtic Fields worden steeds vaker herkend in de streek. Vraag is waar de mensen die die veldjes bewerkten gewoond hebben.

6. Beschrijving van het potentieel op kennisvermeerdering

6.1. Aard van de potentiële kennis: archeologische verwachting

De archeologische verwachting met betrekking tot het plangebied kan zeer laag ingeschat worden. Er zijn geen vondstmeldingen in de directe omgeving of op het terrein zelf terwijl in de omgeving uitgebreide prospecties hebben plaatsgevonden in de jaren 1984/1985. Het ware interessant om alle geprospecteerde velden/terrein uit die campagne op kaart te zetten, ook die waar geen vondsten werden gedaan. Bovendien liggen de vondstconcentraties en sporen van Celtic Fields geregistreerd in de Centraal Archeologische Inventaris op minstens 600m tot 800 m verwijderd van het projectgebied. Opvallend daarbij is dat de vondstmeldingen van lithisch materiaal, CAI-locaties 50315 en 50256 kort bij de vallei van de Bosbeek liggen; in de directe nabijheid van water.

6.2. Te beantwoorden onderzoeksvragen om het aanwezige potentieel te exploiteren

- Zijn er archeologische of historische gegevens bekend over de site?
Er zijn over de site – het projectgebied – géén archeologische gegevens bekend. Uit de historische kaarten is af te leiden dat het gebied tot in de 19de eeuw heide- en duingebied was waar vanaf eind 19de eeuw aan bosbeheer werd gedaan vermoedelijk in functie van de nood aan hout in de steenkoolmijnen.
- Zijn er indicaties dat er bodemverstoringen geweest zijn die het bodemarchief kunnen vernietigd of omwoeld hebben.
Er zijn indicaties die wijzen op ernstige bodemverstoringen zoals de aanleg van de inrit en het rooien van bomen en struikgewas en aanplant van struiken op het perceelsdeel naast de inrit. Het oorspronkelijk microreliëf is niet meer aanwezig.
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen (gehad) hebben op de gaafheid van het bodemarchief, c.q. archeologische sporen?
Er zijn geen landschappelijke factoren die invloed kunnen gehad hebben op de gaafheid van het bodemarchief.
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
De geplande werken zullen op termijn gedeeltelijk vernietigend zijn voor het eventueel aanwezige bodemarchief. De aanzet van funderingen voor constructies zullen gebeuren op stabiele vaste ondergrond, het uitgraven van kelders heeft een nefaste impact op het bodemarchief aangezien de kelders op minstens -2.50 m onder maaiveld aangezet zullen worden.

- Indien er voldoende aanwijzingen zijn om te stellen dat het terrein weinig of niet verstoord is, welke maatregelen dienen te worden genomen om het terrein verder landschappelijk en archeologisch te waarderen?

Via het Programma van Maatregelen wordt voorgesteld het terrein niet te onderwerpen aan verder archeologisch onderzoek

6.3. Waardering van het potentieel op kennisvermeerdering en motivering

Op basis van de gegevens uit dit bureauonderzoek kan niet met zekerheid gezegd worden dat het projectgebied effectief resultaten zal opleveren wat betreft archeologische kennisvermeerdering.

- Uit voorgaande blijkt het terrein – opmetingen van de beëdigde landmeter – 3325 m² groot te zijn en waardoor het gevat wordt door het Erfgoeddecreet art 5.4.2..
- 2235 m² zal worden afgesplitst omdat het gelegen is in natuurgebied zoals aangeduid op het Gewestplan Hasselt-Genk (afbeelding 7) waardoor slechts 990 m² van het terrein beschikbaar blijft voor eventueel onderzoek.
- Uit luchtfoto's en terreinbezoek blijkt dat nog eens 250 m² ingenomen wordt door een inrit waarvoor het terrein geëffend werd, de teelaarde verwijderd en vervangen door een koffer van bouwpuin waarop een grindlaag werd aangebracht.
- Hieruit kan afgeleid worden dat slechts 740 m² terrein beschikbaar blijft voor eventueel archeologisch veldwerk.
- Het beschikbare **740 m²** grote terrein naast de inrit werd bovendien waarschijnlijk ooit gerooid van bomen en terug aangeplant waardoor het oorspronkelijk microreliëf sterk aangetast werd.
- Er zijn geen directe aanwijzingen van vondsten binnen het plangebied. De meest nabij gelegen geregistreerde vondstmelding bevinden zich op 600 m tot 800 m afstand van het projectgebied.

Een kosten/batenanalyse wijst uit dat de kosten die gedaan moeten worden om een dergelijk klein stuk grond te onderzoeken niet opwegen tegen de te verwachten resultaten.

6.4. Kaart met afbakening van zones waar geen archeologisch erfgoed aanwezig is

Niet van toepassing gelet op

6.5. Kaart met afbakening van zones waar (eventueel) archeologisch erfgoed verwacht wordt

Niet van toepassing

7. Exploitatie van het potentieel op kennisvermeerdering

7.1. Motivering om het aanwezige potentieel te realiseren

Niet van toepassing

7.2. Beschrijving van de aanpak

Niet van toepassing

8. Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

Aan de Zandstraat in Opglabbeek zal een perceel van 33,25 are groot verkaveld worden in twee bouwloten van elk 5,45 are groot. Het restant, 22,35 are moet afgesplitst worden van de bouwloten aangezien dit deel van het perceel volgens het gewestplan Hasselt-Genk gelegen is in natuurgebied. De bodemkundige en landschappelijke situering van het projectgebied bieden enig potentieel op archeologische vondsten. De droge zandbodem, op de kop van een heuvelrug en de nabijheid van water maken de plek interessant als vestigingsplaats voor (semi-)nomadische familiegroepen uit de pre- en protohistorie. Maar, slechts 990 m² van het projectgebied is beschikbaar voor archeologisch onderzoek. Daarvan is zeker 250 m² ernstig verstoord door de aanleg van een inrit en lijken de overige 740 m² verstoord door het rooien van bomen en aanplant van struiken. Het typische microreliëf voor dit gebied is binnen het projectgebied verdwenen. Derhalve luidt het advies het terrein niet verder te onderwerpen aan archeologisch onderzoek ook omdat de kosten van een archeologisch onderzoek op het terrein niet opwegen tegen de te verachten baten/kennisvermeerdering.

9. Samenvatting voor een breed publiek

Aan de Zandstraat in Opglabbeek zal een projectgebied van 33,25 are verkaveld worden in 2 bouwloten. In de omgeving van het projectgebied zijn er een aantal aanwijzingen/vondsten waaruit afgeleid kan worden dat ook in het projectgebied archeologische sporen aanwezig kunnen zijn. Maar uit de bureaustudie blijkt het beschikbare terrein voor archeologisch onderzoek slechts 990 m² groot te zijn. Daarvan is nog eens 250 m² ernstig verstoord en ook voor de overige 740 m² zijn er aanwijzingen voor bodemverstoringen in het verleden. Derhalve luidt het advies het terrein niet verder te onderwerpen aan archeologisch onderzoek ook omdat de kosten van een archeologisch onderzoek op het terrein niet opwegen tegen de te verachten baten/kennisvermeerdering.

10. Bibliografie

Beerten, K., 2005, *Quartaire geologische profieltypenkaart Kaartblad 26 - Rekem, Kaartblad 26 Rekem*, Leuven.

Dondeyne, S., L. Vanierschot, R. Langohr, E. Van Ranst en J. Deckers, 2015: *De grote bodemgroepen van Vlaanderen. Kenmerken van de "Reference Soil Groups" volgens World Reference Base*. Departement Leefmilieu, Natuur & Energie.

Databank Ondergrond Vlaanderen: <https://dov.vlaanderen.be>

Voor het archeologisch en cartografisch onderzoek:

Bauwens-Lesenne, M., 1968, Bibliografisch repertorium van de oudheidkundige vondsten in Limburg, behoudens Tongeren-Koninksem : (vanaf de vroegste tijden tot de Noormannen), Oudheidkundige repertoria reeks A, VIII, Brussel, Nationaal centrum voor oudheidkundige navorsingen in België

Geraadpleegde websites:

Kadastrale gegevens: http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/?local=nl_BE

De Centraal Archeologische Inventaris

www.geopunt.be voor de historische kaarten en luchtfoto's

www.onroerenderfgoed.be

<https://dov.vlaanderen.be>

11. Lijst van de afbeeldingen

COVERFOTO: Het terrein zoals het nu is vanuit de Zandstraat.

Afbeelding 1: Bounding Box

Afbeelding 2: Kadastraal uittreksel 01/01/2016

Afbeelding 3: Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied blauw omkaderd.

Afbeelding 4: Plan met aanduiding in rood van de verstoorde zones

Afbeelding 5: gegeorefereerd verkavelingsplan zoals aangereikt door de landmeter.

Afbeelding 6: verkavelingsplan zoals aangereikt door de landmeter.

Afbeelding 7: projectie van het plangebied, blauw omkaderd, op het Gewestplan Hasselt-Genk.

Afbeelding 8: foto's van de toestand van het terrein op datum van 14/01/2017 en 15/01/2017 (besneeuwd)

Afbeelding 9: aanduiding sterk verstoorde zone inrit op de luchtfoto uit 2015; de twee te creëren bouwloten zijn rood omkaderd.

Afbeelding 10: Situering van het projectgebied op de quartairgeologische kaart van België

Afbeelding 11: Situering van het projectgebied op de Ferrariskaart (blauwe rechthoek centraal op de afbeelding) met ten zuiden en doorlopend naar het zuidwesten een langgerekte duinformatie

Afbeelding 12: situering van het plangebied op de bodemkaart van België

Afbeelding 13: Hydrografische situering van het projectgebied (donkerblauw omkaderd)

Afbeelding 14: Geïnterpoleerd digitaal hoogtemodel 1 m

Afbeelding 15, De Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (Graaf de Ferraris - 1772 - 1775)

Afbeelding 16: Uittreksel uit de Atlas der Buurtwegen

Afbeelding 17: Uittreksel uit de Vandermaelenkaart (ca. 1846-1854)

Afbeelding 18: Vandermaelenkaart, detail:

Afbeelding 19: luchtfoto uit 1971

Afbeelding 20: luchtfoto 1979-1990

Afbeelding 21: luchtfoto uit 2009

Afbeelding 22: Archeologische situering op de CAI-kaart: het projectgebied is blauw omkaderd.

12. Lijst van de plannen (bijlagen)

plannr	Type plan	onderwerp	schaal ²	Analoog/digitaal	datum
1	Plan	Bounding Box	1/2000	Digitaal	2016
2	Kaart	Kadasterplan	1/2000	Digitaal	01/01/2016
3	Kaart	Topografische kaart	1/10000	Digitaal	2009
4	Kaart	Verkavelingsplan gegeorefereerd	1/2000	Digitaal	2016
5	Kaart	Verkavelingsplan zoals aangereikt		Digitaal	2015
6	Kaart	Hydrografische kaart	1/10000	Digitaal	2016
7	kaart	Digitaal hoogtemodel	1/10000	Digitaal	2016
8	Kaart	Bodemgebruiksbestand 2001	1/2000	Digitaal	2001
9	Kaart	Bodembedekkingskaart 2012	1/2000	Digitaal	2012
10	Kaart	Tertiairgeologische kaart	1/10000	Digitaal	20..
11	Kaart	Quartaairgeologische kaart	1/10000	Digitaal	20..
12	Kaart	Bodemkaart van België	1/2000	Digitaal	19..
13	Kaart	Bodemkaart volgens de WRB	1/2000	Digitaal	2014
14	Kaart	Atlas der Buurtwegen	1/2000	Analoog	1845
15	Kaart	Vandermaelenkaart	1/2000	Analoog	1854
16	Luchtfoto	Opname 1971	1/2000	Analoog	1971
17	Luchtfoto	Opname 1979-1990	1/2000	Analoog	1990
18	Luchtfoto	Opname 2009	1/2000	Digitaal	2009
19	Luchtfoto	Opname 2015	1/2000	Digitaal	2015
20	Kaart	Centraal Archeologische Inventaris	1/2000	Digitaal	2016
21	Plan	Verstoorde zone	1/2000	Digitaal	2017
22	Plan	Detail verstoorde zone	1/2000	digitaal	2017

² Schaal enkel geldig bij afdruk van de plannen op A3 papierformaat

Historisch en Archeologisch Advies, Studies
& Toegepast onderzoek
Herenstraat 3 - 3960 Bree
mob.: 0496 209 018
rik.vandekonijnenburg@telenet.be

Projectcode: 2017A118

Datum aanmaak plan: 22/01/2017

Bron: www.geopunt.be

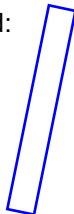
Schaal: 1/2000

Project: Opglabbeek Zandstraat

Bijlage nr: 01

Plan: Bounding Box

Situering plangebied:

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

*Historisch en Archeologisch Advies, Studies
& Toegepast onderzoek*
Herenstraat 3 - 3960 Bree
mob.: 0496 209 018
rik.vandekonijnenburg@telenet.be

Projectcode: 2017A118

Datum aanmaak plan: 22/01/2017

Bron: cadgis viewer grand public

Schaal: 1/1000

Project: Opglabbeek Zandstraat

Bijlage nr: 02

Plan: kadasterplan

Situering plangebied:

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

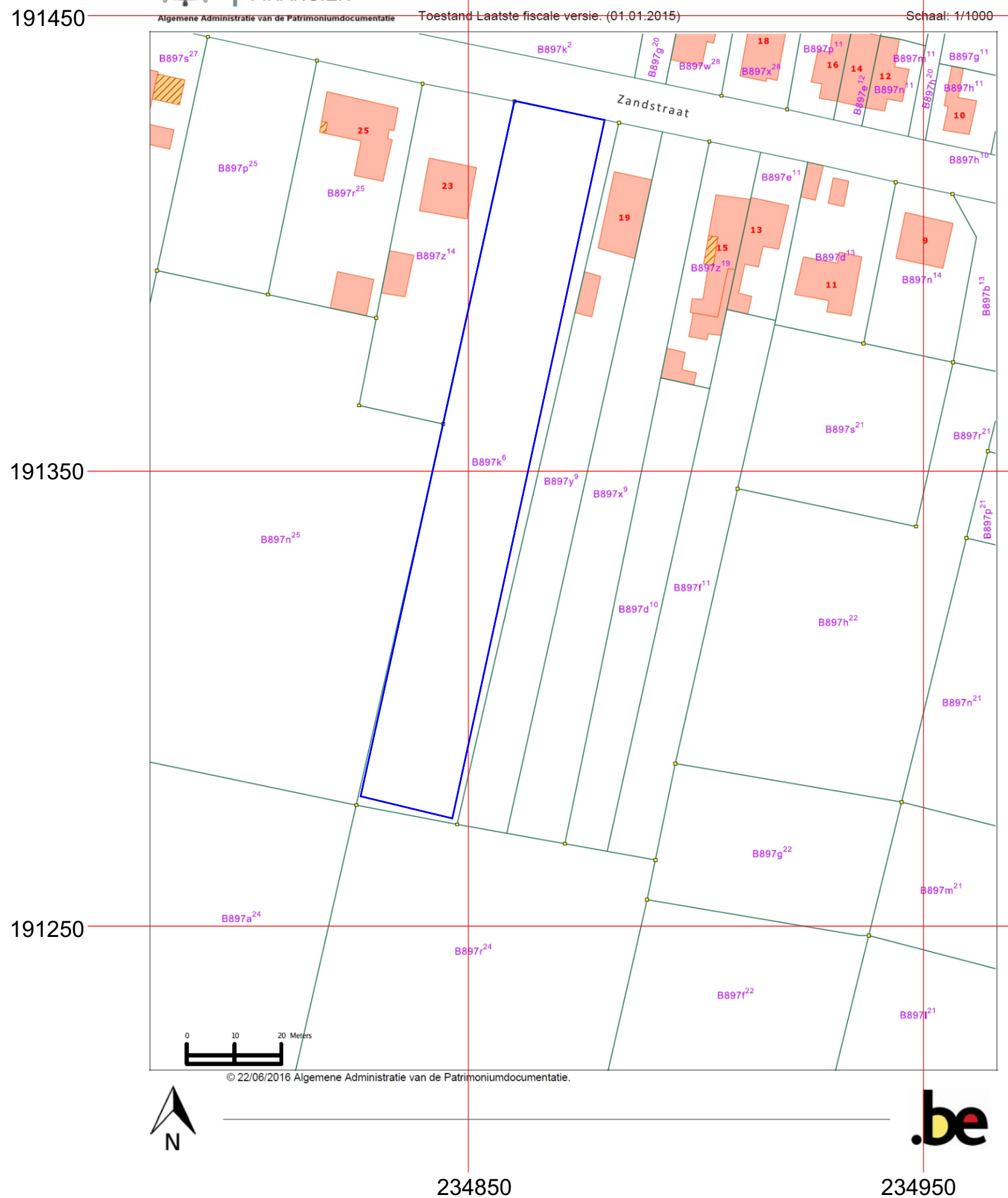
Federale
Overheidsdienst
FINANCIEN

oude toestand

Gecentreerd op: OPLABBEK 2 AFD

~~Toestand Laatste fiscale versie. (01.01.2015)~~

Schaal: 1/1000

Historisch en Archeologisch Advies, Studies
& Toegepast onderzoek
Herenstraat 3 - 3960 Bree
mob.: 0496 209 018
rik.vandekonijnenburg@telenet.be

Projectcode: 2017A118

Datum aanmaak plan: 22/01/2017

Bron: ngi topoviewer

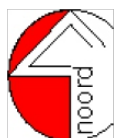
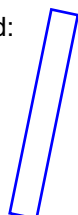
Schaal: 1/10000

Project: Opglabbeek Zandstraat

Bijlage nr: 03

Plan: topografische kaart

Situering plangebied:

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

234850 234950

Historisch en Archeologisch Advies, Studies
& Toegepast onderzoek
Herenstraat 3 - 3960 Bree
mob.: 0496 209 018
rik.vandekonijnenburg@telenet.be

Projectcode: 2017A118

Datum aanmaak plan: 22/01/2017

Bron: landmeter H. Meuwis

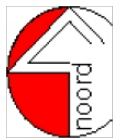
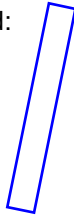
Schaal: 1/2000

Project: Opglabbeek Zandstraat

Bijlage nr: 04

Plan: Verkavelingsplan

Situering plangebied:

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

191450

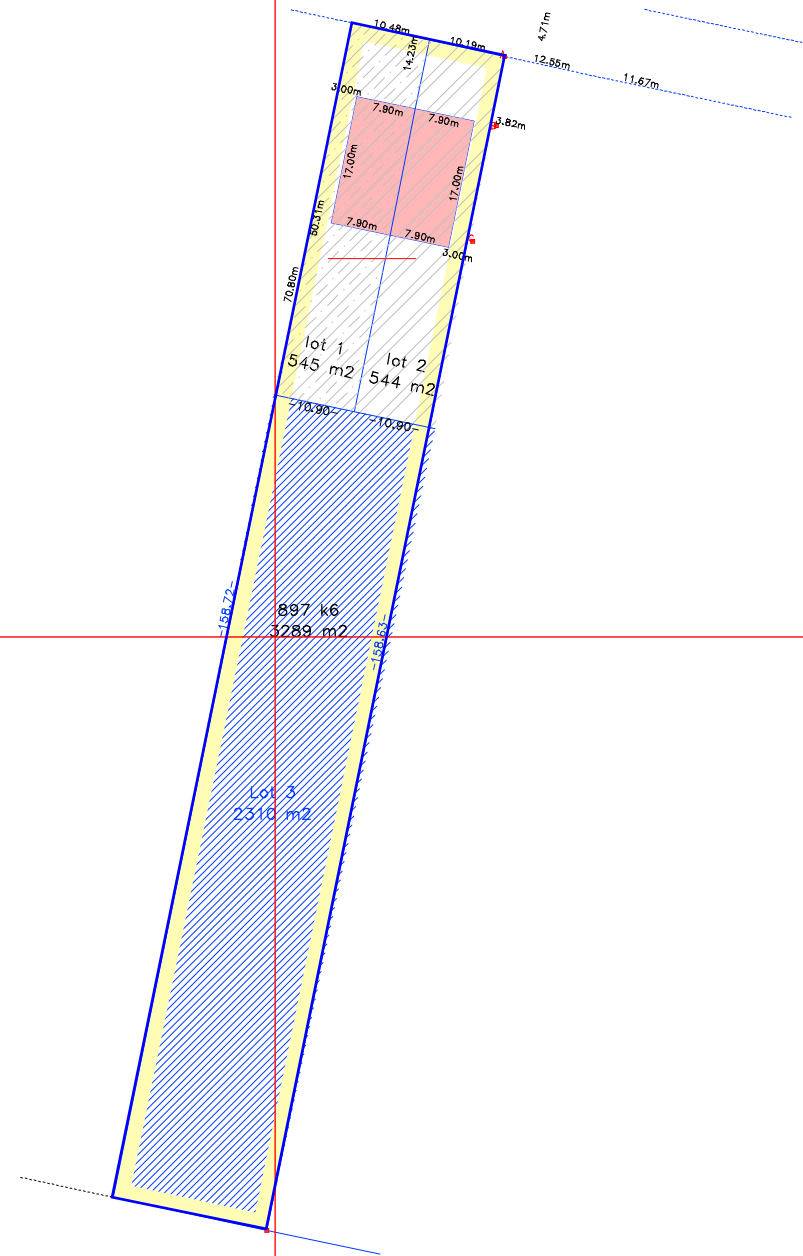
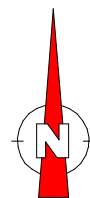
191350

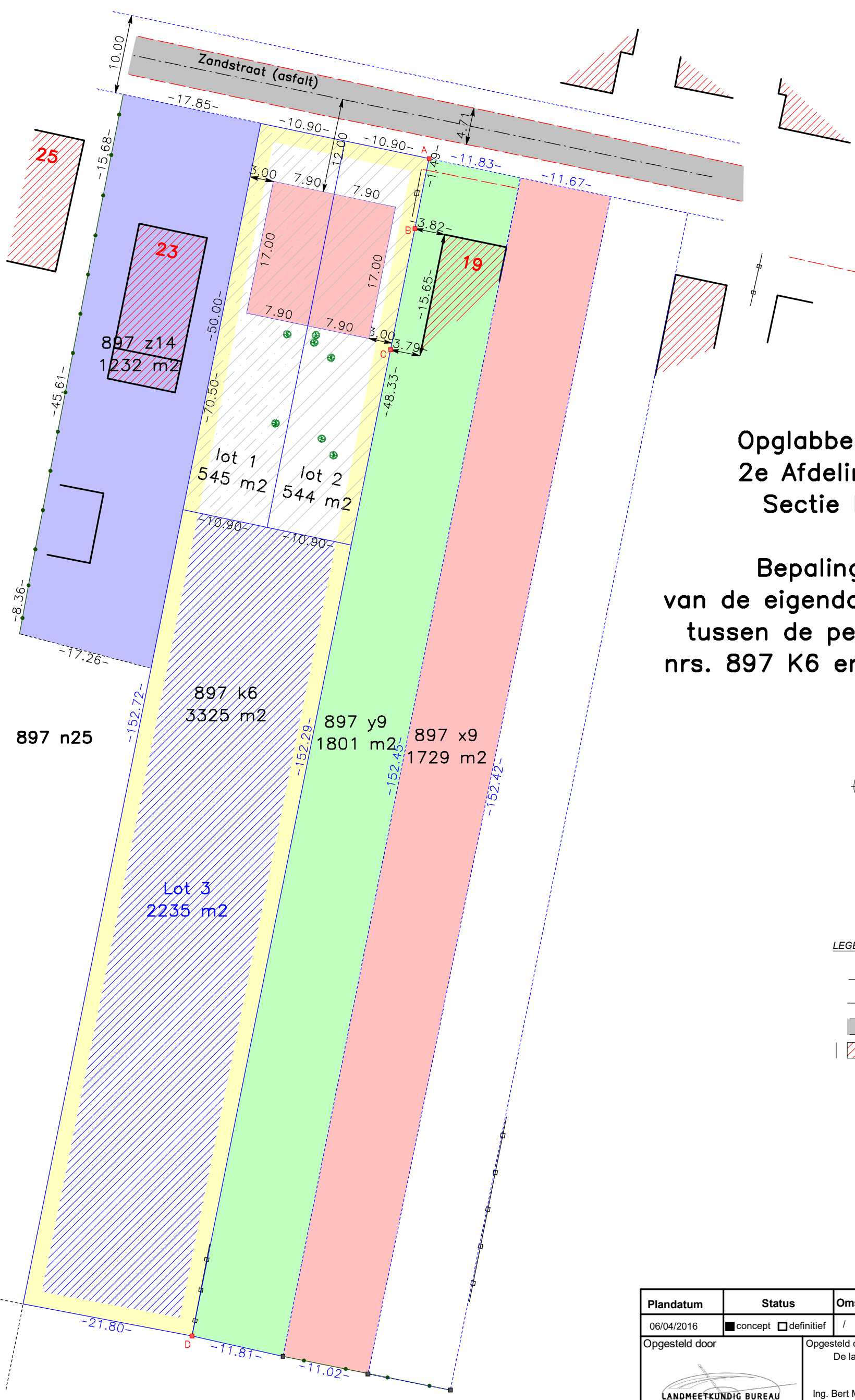
191250

234750

234850

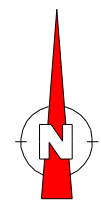
234950

Opglabbeek
2e Afdeling
Sectie B

Bepaling
van de eigendomsgrens
tussen de percelen
nrs. 897 K6 en 897 Y9

LEGENDE

- bestaande paalsteen
- nieuwe paalsteen
- asfaltverharding
- bestaande gebouwen
- elektriciteitspaal
- inspectieput, rond
- hydrant
- Kabeltelevisie
- straatkolk
- hoogtepunt

Plandatum	Status	Omschrijving aanpassingen
06/04/2016	☒ concept ☐ definitief	/
Opgesteld door		Opgesteld door:
 Vinkstraat 60 3950 Bocholt tel: 089 / 70 44 37 fax: 089 / 70 44 39 info@lmbm.be		De landmeter - expert
		Ing. Bert Meuwis (LAN 111462)
		Gecontroleerd door:
		De opdrachtgever
tekening nr.		schaal: 1/500

Registratie in de databank van de afbakeningsplans met referentienummer :

Historisch en Archeologisch Advies, Studies
& Toegepast onderzoek
Herenstraat 3 - 3960 Bree
mob.: 0496 209 018
rik.vandekonijnenburg@telenet.be

Projectcode: 2017A118

Datum aanmaak plan: 22/01/2017

Bron: geopunt.be

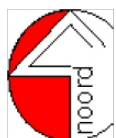
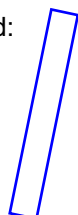
Schaal: 1/10000

Project: Opglabbeek Zandstraat

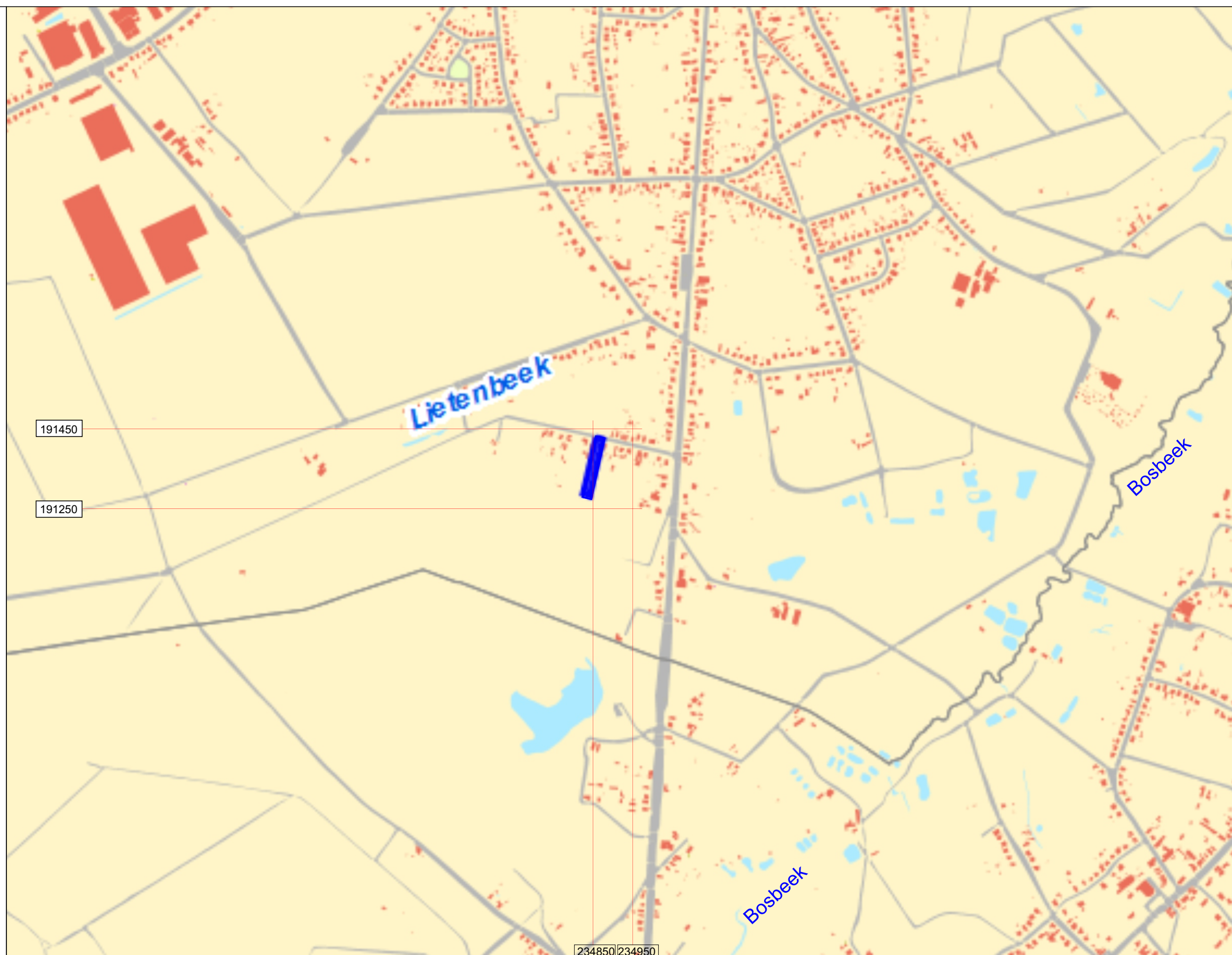
Bijlage nr: 06

Plan: hydrografische kaart

Situering plangebied:

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

Historisch en Archeologisch Advies, Studies
& Toegepast onderzoek
Herenstraat 3 - 3960 Bree
mob.: 0496 209 018
rik.vandekonijnenburg@telenet.be

Projectcode: 2017A118

Datum aanmaak plan: 22/01/2017

Bron: geopunt.be

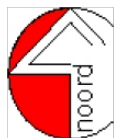
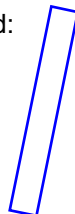
Schaal: 1/10000

Project: Opglabbeek Zandstraat

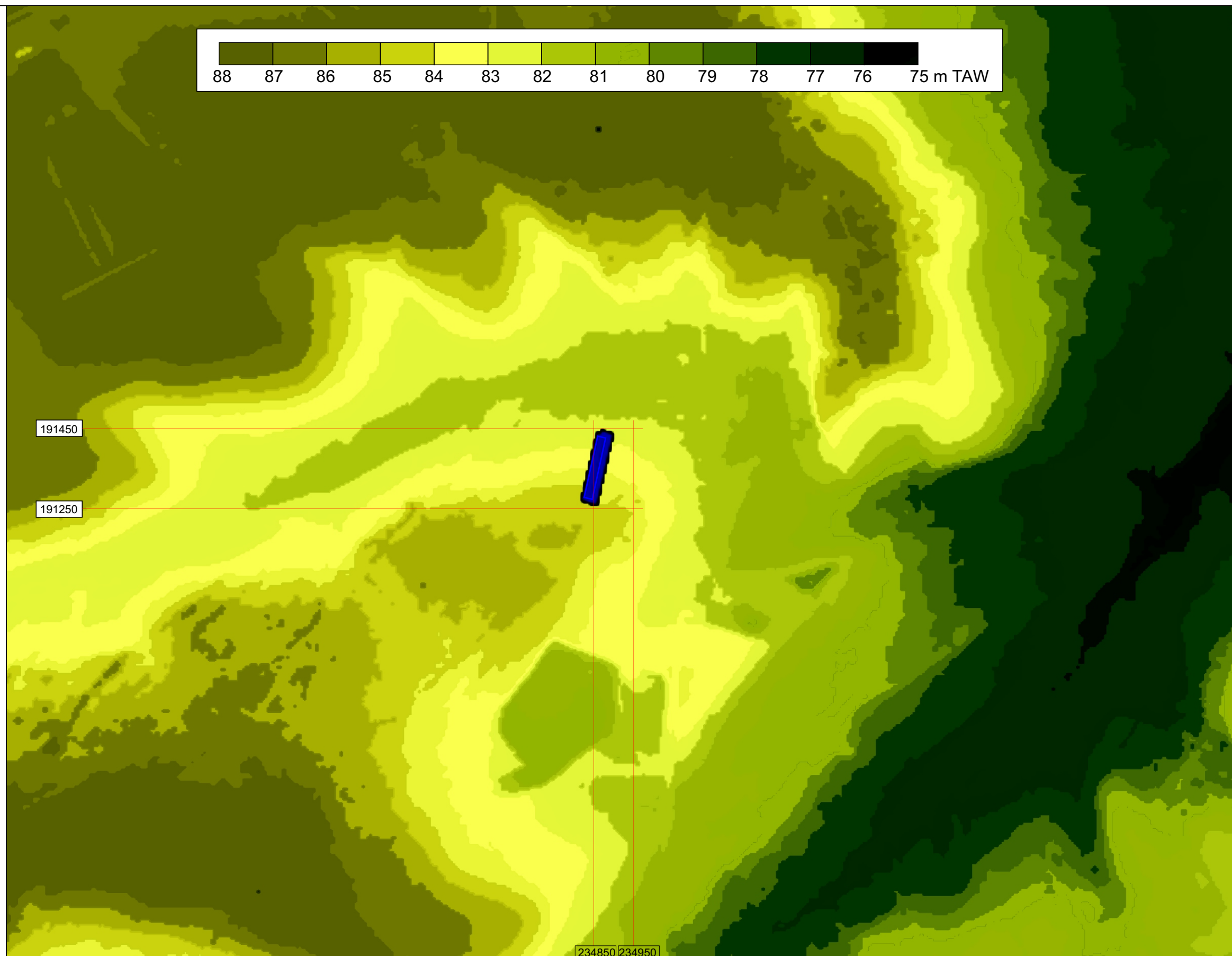
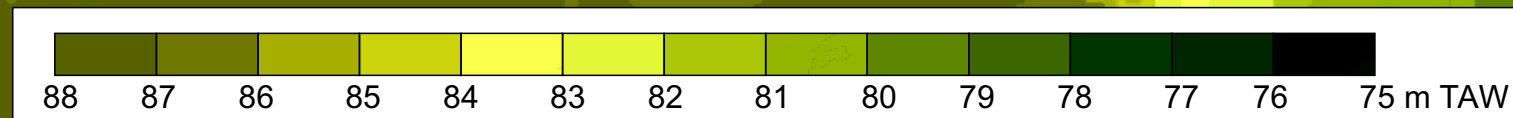
Bijlage nr: 07

Plan: Digitaal Hoogtemodel 1 m

Situering plangebied:

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

Historisch en Archeologisch Advies, Studies
& Toegepast onderzoek
Herenstraat 3 - 3960 Bree
mob.: 0496 209 018
rik.vandekonijnenburg@telenet.be

Projectcode: 2017A118

Datum aanmaak plan: 22/01/2017

Bron: www.geopunt.be

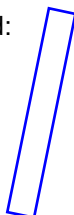
Schaal: 1/2000

Project: Opglabbeek Zandstraat

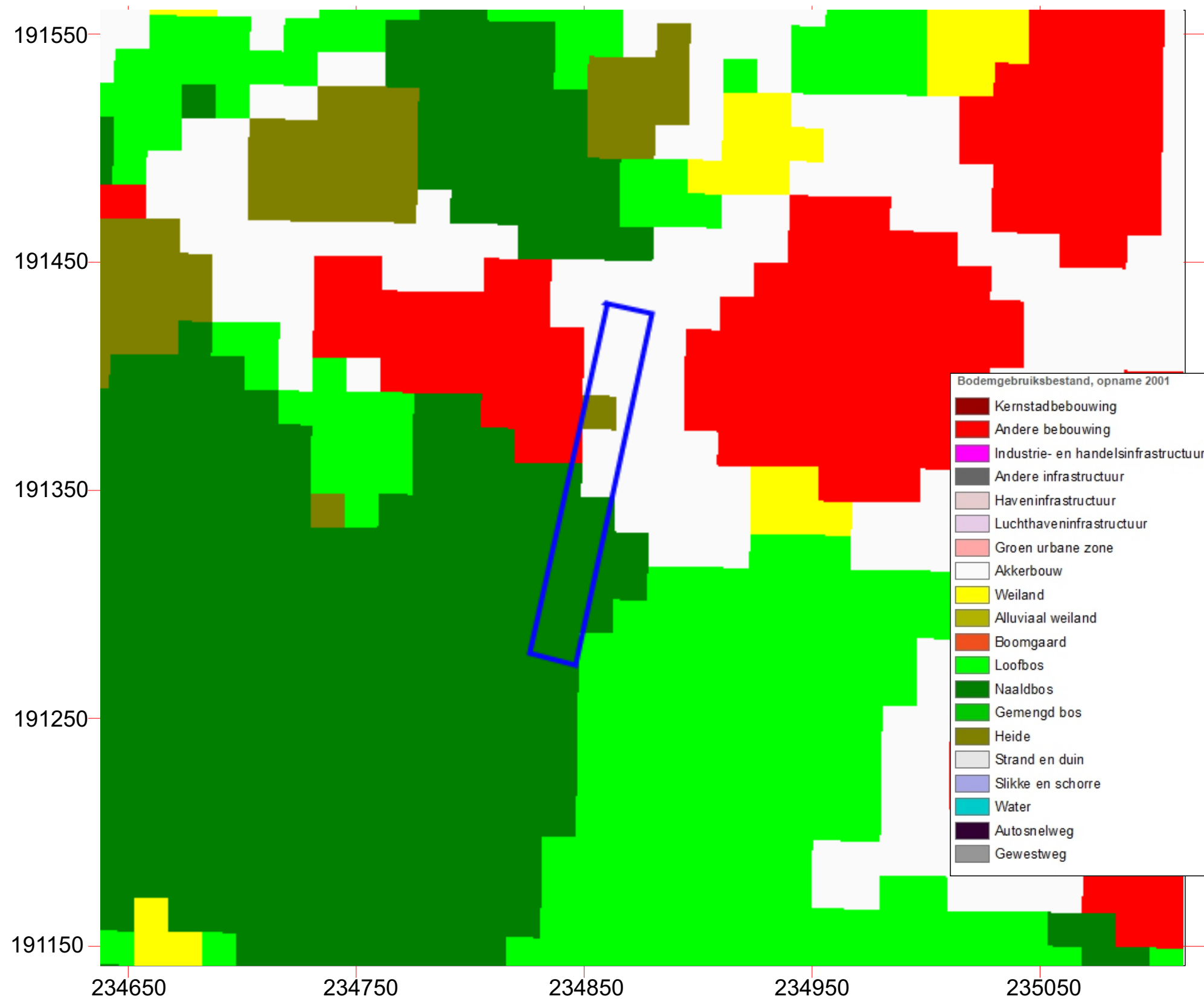
Bijlage nr: 08

Plan: Bodemgebruiksbestand 2001

Situering plangebied:

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

Historisch en Archeologisch Advies, Studies
& Toegepast onderzoek
Herenstraat 3 - 3960 Bree
mob.: 0496 209 018
rik.vandekonijnenburg@telenet.be

Projectcode: 2017A118

Datum aanmaak plan: 22/01/2017

Bron: www.geopunt.be

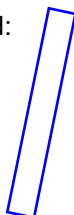
Schaal: 1/2000

Project: Opglabbeek Zandstraat

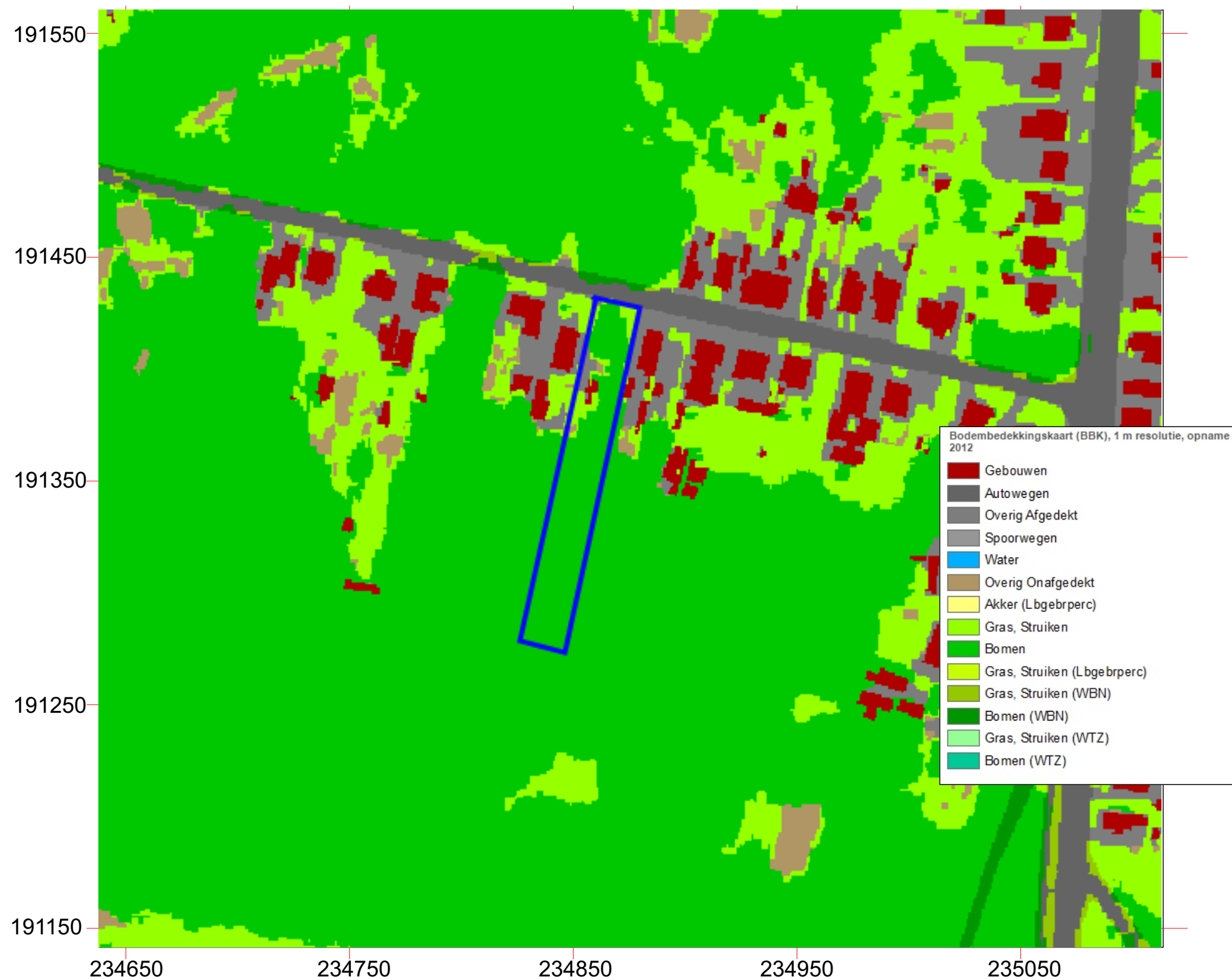
Bijlage nr: 09

Plan: Bodembedekkingsbestand 2012

Situering plangebied:

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

Historisch en Archeologisch Advies, Studies
& Toegepast onderzoek

Herenstraat 3 - 3960 Bree
mob.: 0496 209 018

rik.vandekonijnenburg@telenet.be

Projectcode: 2017A118

Datum aanmaak plan: 22/01/2017

Bron: geopunt.be

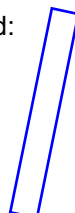
Schaal: 1/10000

Project: Opglabbeek Zandstraat

Bijlage nr: 10

Plan: tertiairgeologische kaart

Situering plangebied:

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

191450

191250

234850 234950

 Formatie van Diest

 Lid van Genk

Historisch en Archeologisch Advies, Studies
& Toegepast onderzoek
Herenstraat 3 - 3960 Bree
mob.: 0496 209 018
rik.vandekonijnenburg@telenet.be

Projectcode: 2017A118

Datum aanmaak plan: 22/01/2017

Bron: geopunt.be

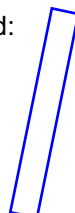
Schaal: 1/10000

Project: Opglabbeek Zandstraat

Bijlage nr: 11

Plan: quartairgeologische kaart

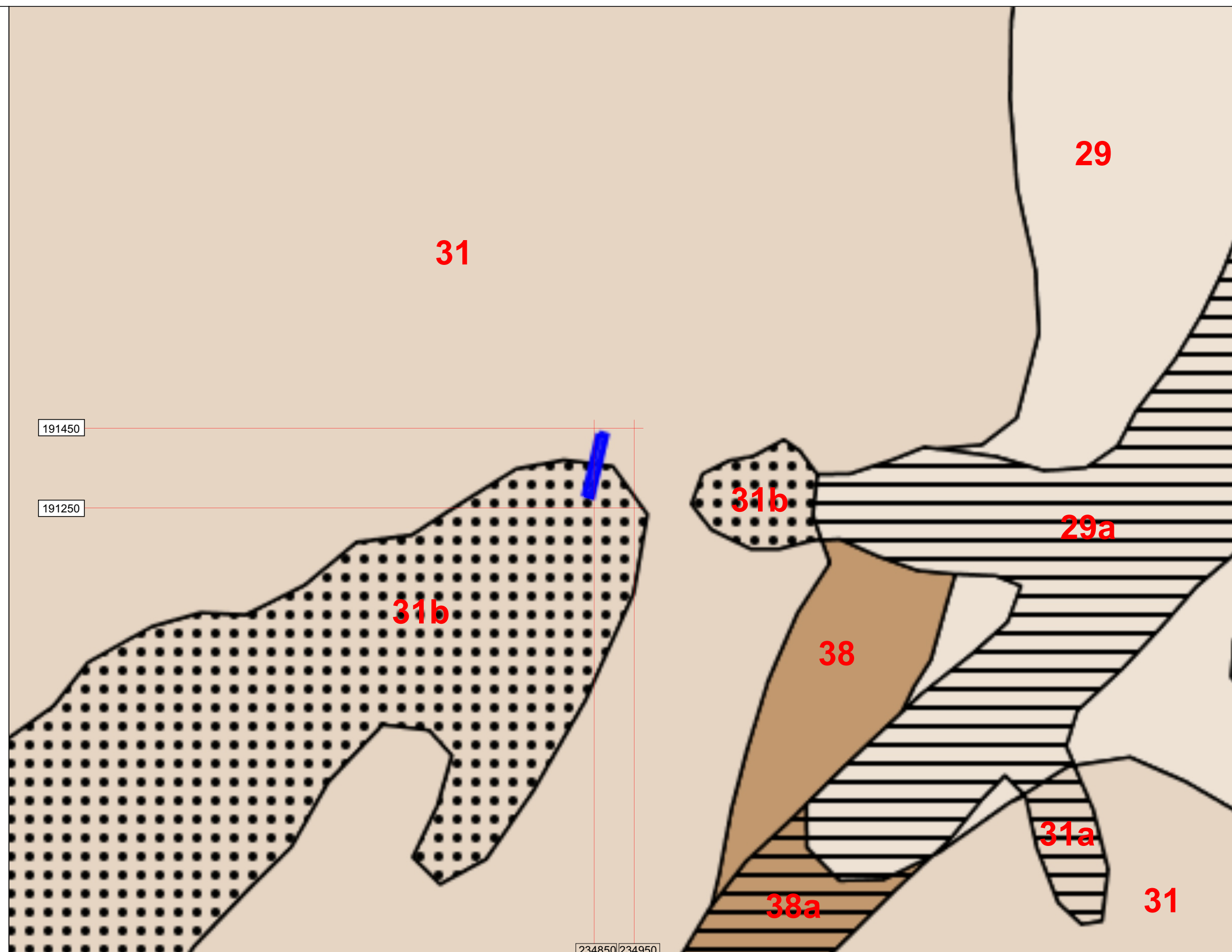
Situering plangebied:

profieltypen: 29, 29a, 31, 31a,
31b, 38 en 38a

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

*Historisch en Archeologisch Advies, Studies
& Toegepast onderzoek*
Herenstraat 3 - 3960 Bree
mob.: 0496 209 018
rik.vandekonijnenburg@telenet.be

Projectcode: 2017A118

Datum aanmaak plan: 22/01/2017

Bron: www.geopunt.be

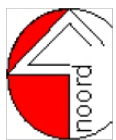
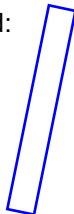
Schaal: 1/2000

Project: Opglabbeek Zandstraat

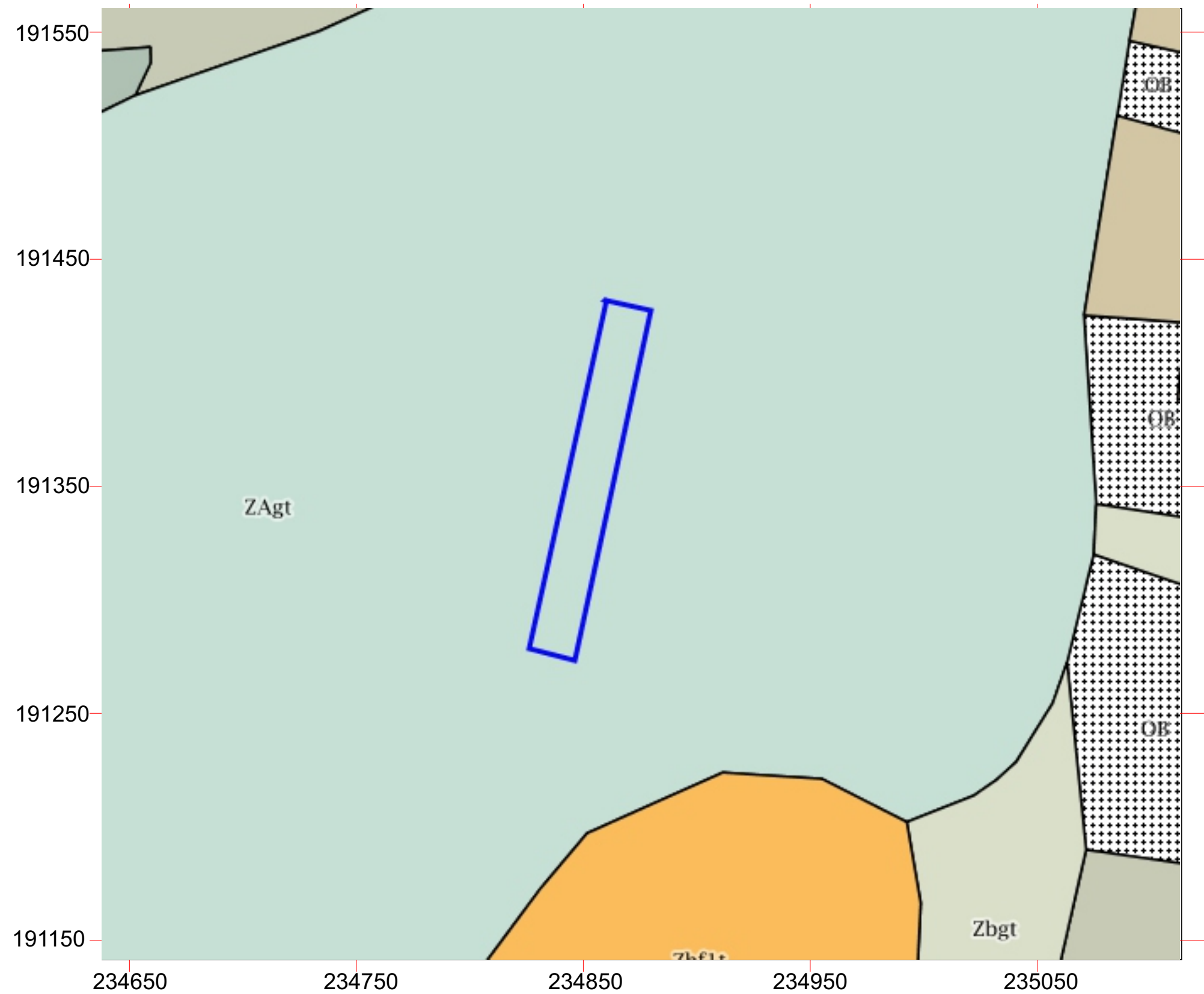
Bijlage nr: 12

Plan: Bodemkaart van België

Situering plangebied:

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

*Historisch en Archeologisch Advies, Studies
& Toegepast onderzoek*
Herenstraat 3 - 3960 Bree
mob.: 0496 209 018
rik.vandekonijnenburg@telenet.be

Projectcode: 2017A118

Datum aanmaak plan: 22/01/2017

Bron: www.geopunt.be

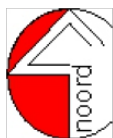
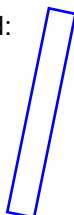
Schaal: 1/2000

Project: Opglabbeek Zandstraat

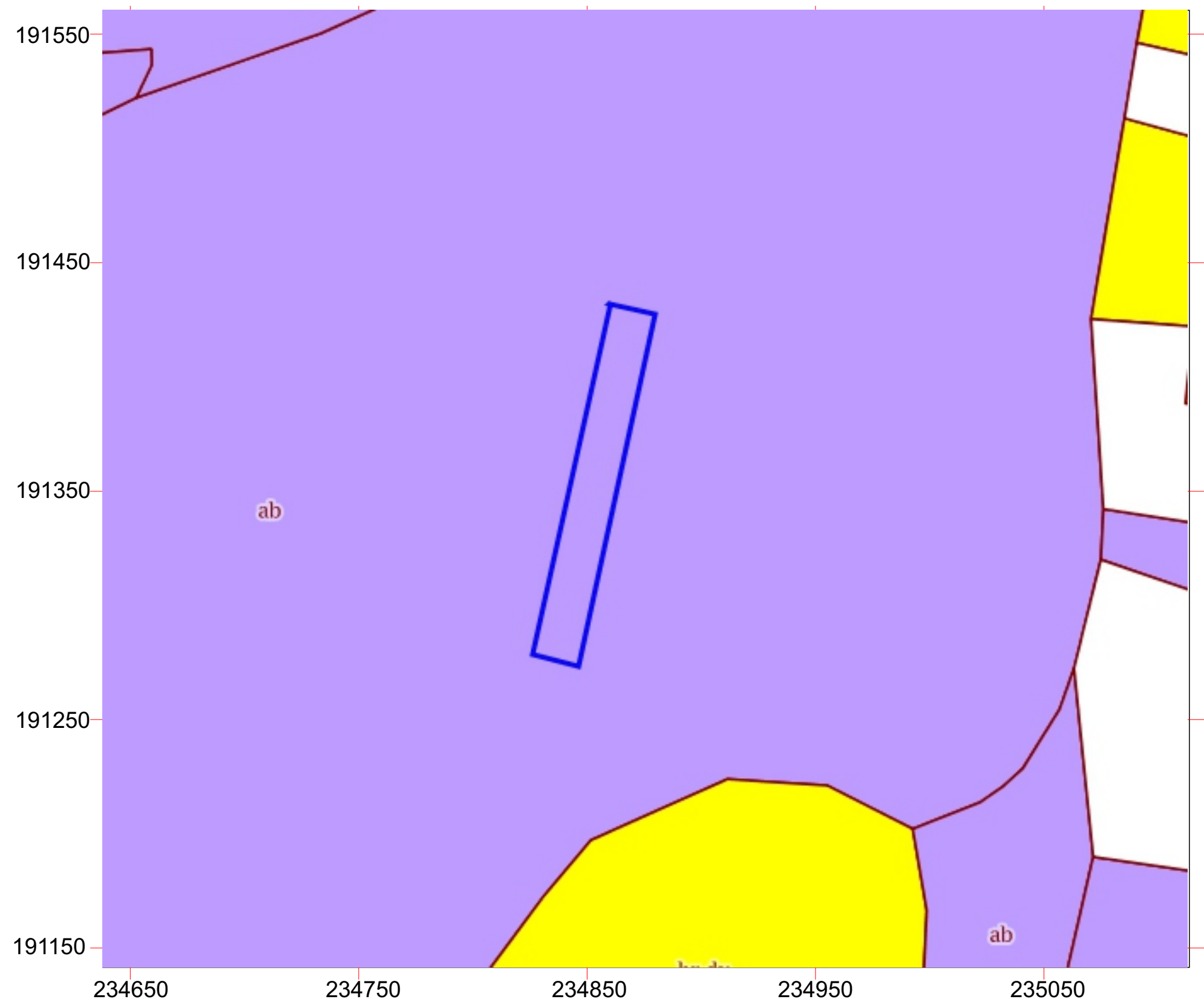
Bijlage nr: 12

Plan: Bodemkaart van België

Situering plangebied:

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

*Historisch en Archeologisch Advies, Studies
& Toegepast onderzoek*
Herenstraat 3 - 3960 Bree
mob.: 0496 209 018
rik.vandekonijnenburg@telenet.be

Projectcode: 2017A118

Datum aanmaak plan: 22/01/2017

Bron: www.geopunt.be

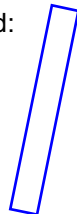
Schaal: 1/2000

Project: Opglabbeek Zandstraat

Bijlage nr: 13

Plan: Atlas der Buurtwegen 1845

Situering plangebied:

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

*Historisch en Archeologisch Advies, Studies
& Toegepast onderzoek*
Herenstraat 3 - 3960 Bree
mob.: 0496 209 018
rik.vandekonijnenburg@telenet.be

Projectcode: 2017A118

Datum aanmaak plan: 22/01/2017

Bron: www.geopunt.be

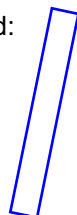
Schaal: 1/2000

Project: Opglabbeek Zandstraat

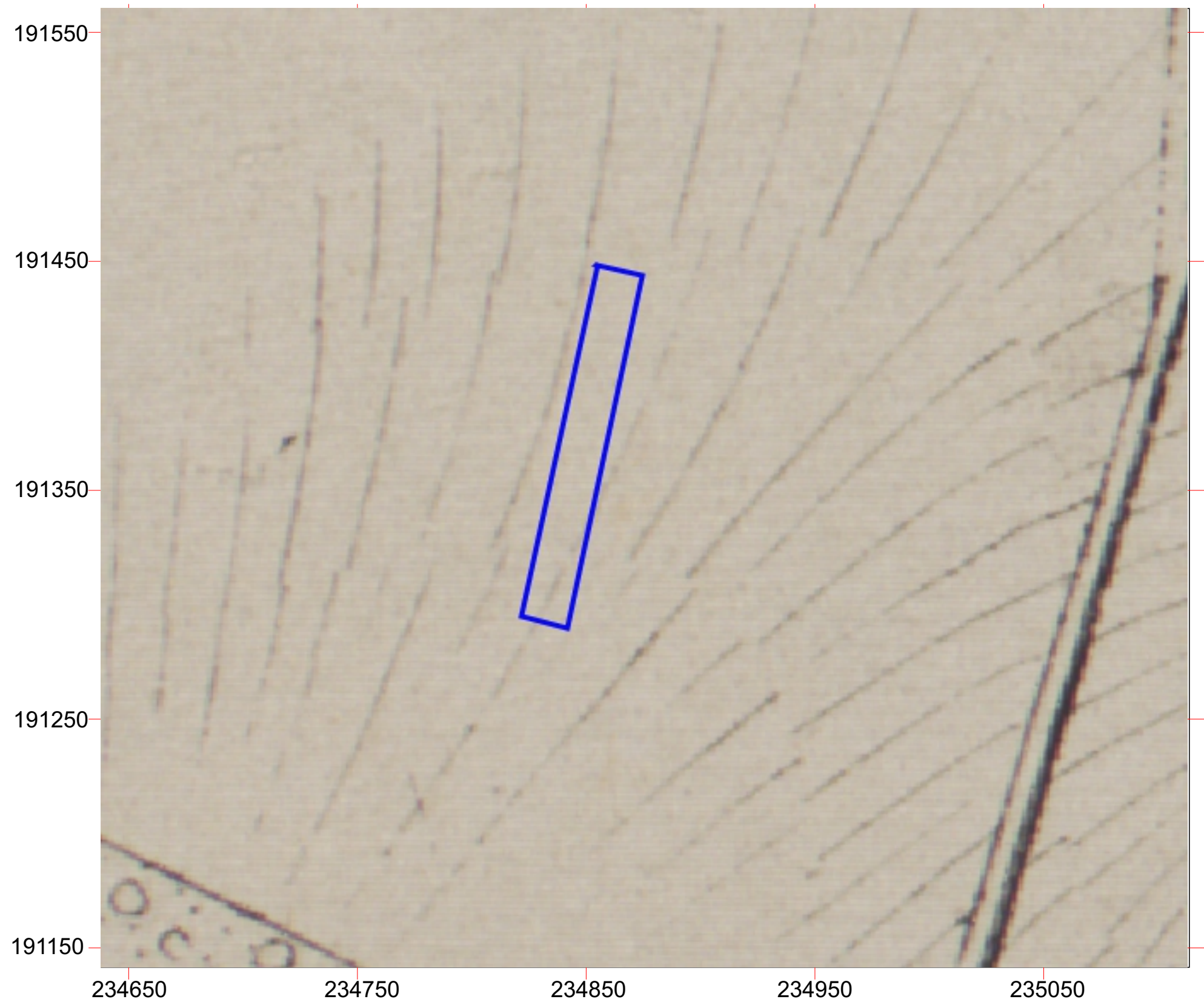
Bijlage nr: 15

Plan: Vandermaelenkaart

Situering plangebied:

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

*Historisch en Archeologisch Advies, Studies
& Toegepast onderzoek*
Herenstraat 3 - 3960 Bree
mob.: 0496 209 018
rik.vandekonijnenburg@telenet.be

Projectcode: 2017A118

Datum aanmaak plan: 22/01/2017

Bron: www.geopunt.be

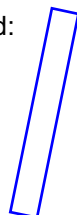
Schaal: 1/2000

Project: Opglabbeek Zandstraat

Bijlage nr: 16

Plan: Luchtfoto 1971

Situering plangebied:

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

*Historisch en Archeologisch Advies, Studies
& Toegepast onderzoek*
Herenstraat 3 - 3960 Bree
mob.: 0496 209 018
rik.vandekonijnenburg@telenet.be

Projectcode: 2017A118

Datum aanmaak plan: 22/01/2017

Bron: www.geopunt.be

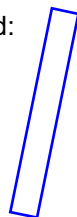
Schaal: 1/2000

Project: Opglabbeek Zandstraat

Bijlage nr: 17

Plan: Luchtfoto 1979-1990

Situering plangebied:

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

*Historisch en Archeologisch Advies, Studies
& Toegepast onderzoek*
Herenstraat 3 - 3960 Bree
mob.: 0496 209 018
rik.vandekonijnenburg@telenet.be

Projectcode: 2017A118

Datum aanmaak plan: 22/01/2017

Bron: www.geopunt.be

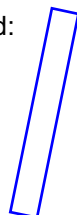
Schaal: 1/2000

Project: Opglabbeek Zandstraat

Bijlage nr: 18

Plan: Luchtfoto 2009

Situering plangebied:

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

*Historisch en Archeologisch Advies, Studies
& Toegepast onderzoek*
Herenstraat 3 - 3960 Bree
mob.: 0496 209 018
rik.vandekonijnenburg@telenet.be

Projectcode: 2017A118

Datum aanmaak plan: 22/01/2017

Bron: www.geopunt.be

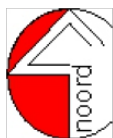
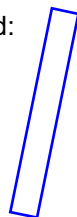
Schaal: 1/2000

Project: Opglabbeek Zandstraat

Bijlage nr: 19

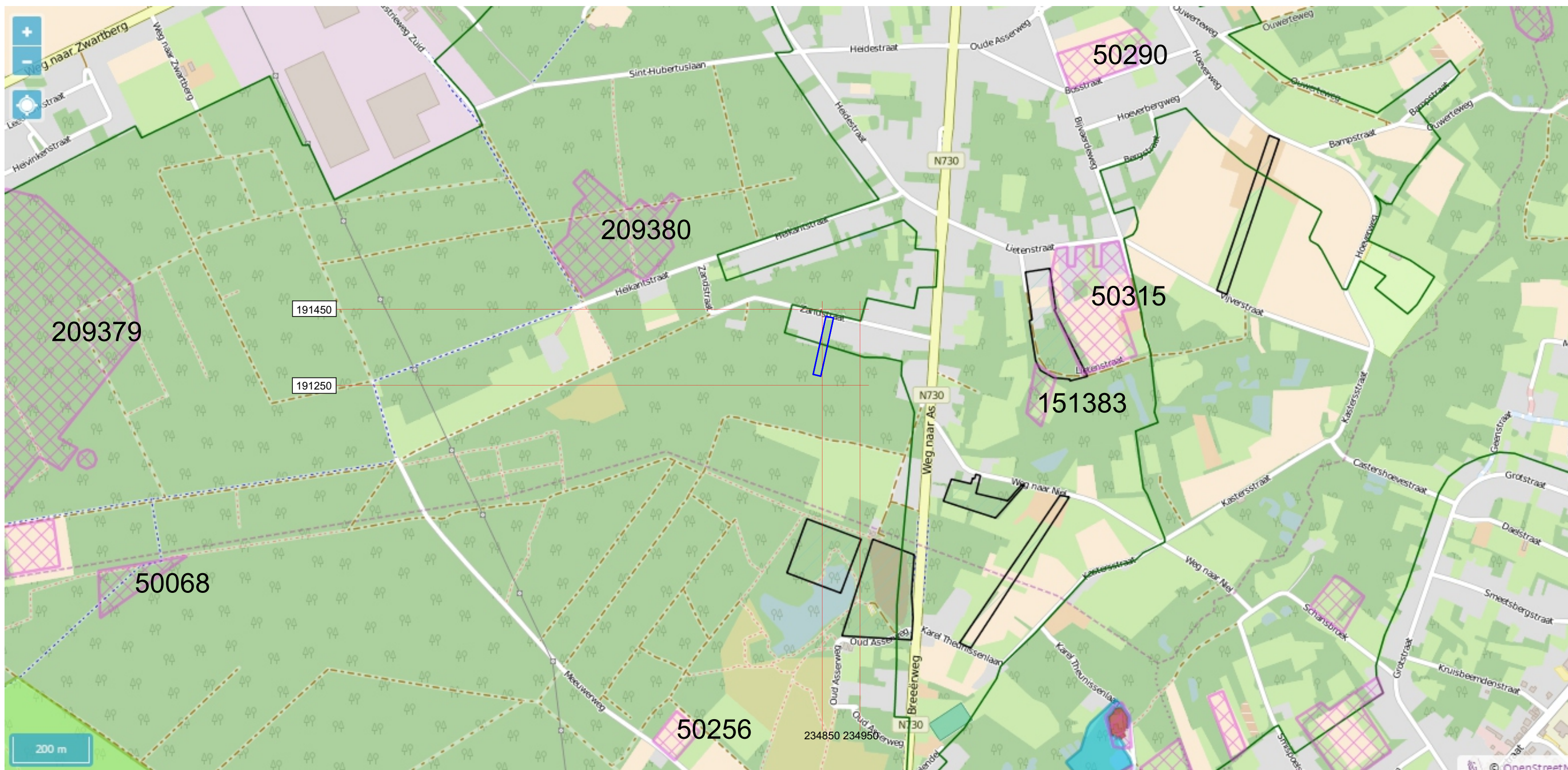
Plan: Luchtfoto 2015

Situering plangebied:

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

*Historisch en Archeologisch Advies, Studies
& Toegepast onderzoek*
Herenstraat 3 - 3960 Bree
mob.: 0496 209 018
rik.vandekonijnenburg@telenet.be

Projectcode: 2017A118

Datum aanmaak plan: 22/01/2017

Bron: www.geopunt.be

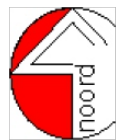
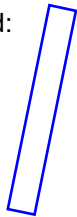
Schaal: 1/2000

Project: Opglabbeek Zandstraat

Bijlage nr: 21

Plan: Luchtfoto 2015, verstoorde zone

Situering plangebied:

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

HAAST *bvba*

Historisch en Archeologisch Advies, Studies
& Toegepast onderzoek
Herenstraat 3 - 3960 Bree
mob.: 0496 209 018
rik.vandekonijnenburg@telenet.be

Projectcode: 2017A118

Datum aanmaak plan: 22/01/2017

Bron: landmeter H. Meuwis

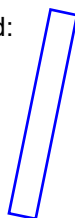
Schaal: 1/1000

Project: Opglabbeek Zandstraat

Bijlage nr: 22

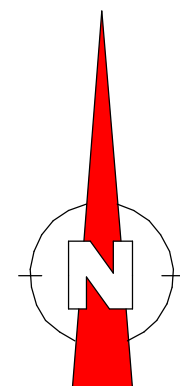
Plan: Detail verstoringen

Situering plangebied:

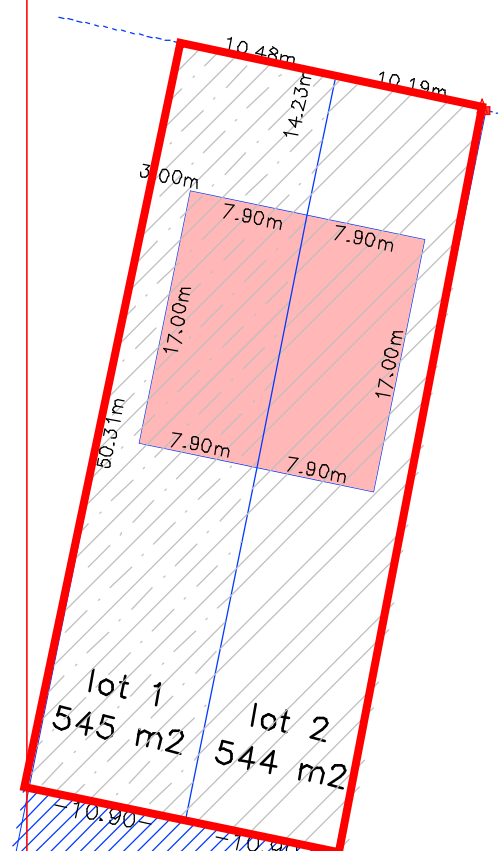
GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

191450

191350

234850

897 k6
3289 m²

